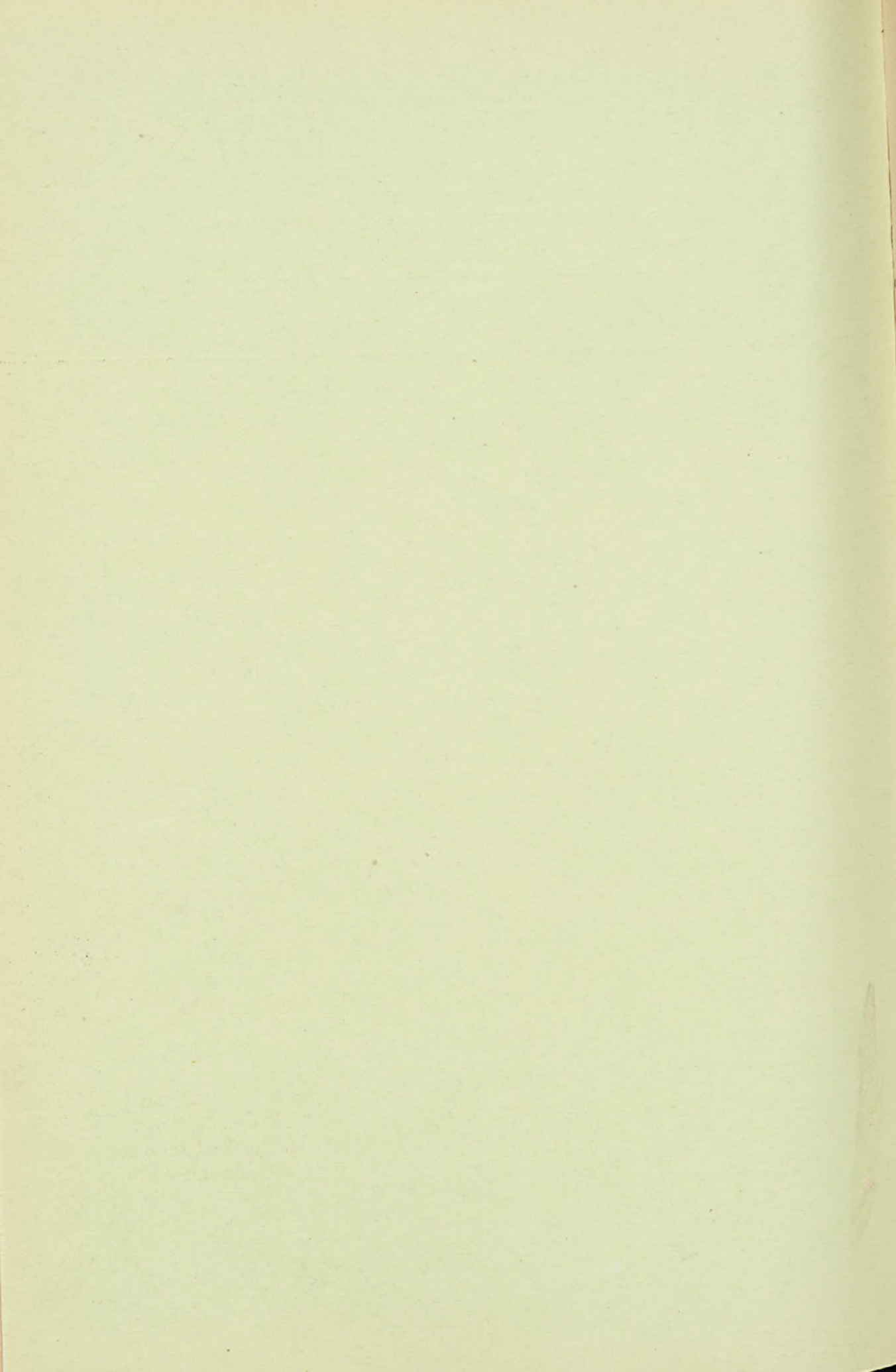

je d...
DOLENJSKI
GOZDAR

Glasilo delovne skupnosti
Gozdnega gospodarstva
Novo mesto

D O L E N J S K I G O Z D A R
GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
N O V O M E S T O

Novo mesto, september 1969

Številka 3

Letnik VI.

IZDAJATELJ: DELAVSKI SVET GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in
člani ing. Viljem Pavlič, ing. Boštjan Japelj, ing.
Slavko Klančičar, Janez Šebenik, ing. Jože Vidervol,
ing. Damijan Mlakar, ing. Jože Falkner in Franc
Markovič

V S E B I N A

	Stran
1. Pred javno razpravo o gospodarjenju z gozdovi v državljanski lastnini	1
2. Poslovanje podjetja v prvem polletju 1969	
I. Poslovni uspeh	18
II. Uspeh poslovanja posameznih delovnih enot	20
III. Drevesničarstvo	28
IV. Gojenje in varstvo gozdov	29
V. Izkoriščanje gozdov	36
VI. Gozdna mehanizacija	39
VII. Gozdne gradnje	44
VIII. Obrat za gozdarsko načrtovanje	45
3. Sklepi organov upravljanja	49
4. Letovanje naših otrok v Novigradu	53
5. Analiza nezgode	56
6. Novi gozdarski tehniki so prejeli diplome	62
7. Nekaj lovskih zanimivosti s potovanja po Švici	64
8. Bres muje se še čevelj ne obuje, pa vendar ...	65
9. Spremeniti bo treba statut in druge splošne akte	67
10. Malo za šalo, malo zares	69
11. Reportaža o starih časih	70
12. Še na mnoga leta tov. Kopinč!	74
13. Naš razgovor	76
14. Vtisi s strokovne ekskurzije v Zahodno Nemčijo, Švico in Italijo	77

PRED JAVNO RAZPRAVO O GOSPODARJENJU Z GOZDOVI V DRŽAVLJANSKI
LASTNINI

Že več kot leto dni traja razprava o republiškem zakonu o gozdovih, ki je bil sprejet 4. novembra 1965. V razpravi je slišati največ pripomb in kritike na določbe o gospodarjenju z zasebnimi gozdovi. Sicer pa je zakon naletel na ugovore že pred in ob sprejetju pri nekaterih kmetijskih zadrugah na Goranjskem in Notranjskem, predvsem zaradi integracije gospodarjenja z gozdovi obeh sektorjev lastništva znotraj gozdnogospodarskega območja v enem podjetju. Mnoge zadruge so imele od trgovine z lesom precejšnje dohodka, še posebno, ker so les prodajale najboljšemu kupcu, dočim so bila za redno oskrbo področne lesne industrije zadolžena z raznimi diktiranimi razdelilniki gozdna gospodarstva po strogo kontroliranih nižjih cenah.

Razprava o gospodarjenju z zasebnimi gozdovi se je razvila vzporedno z razpravo o težavnem položaju v kmetijstvu. Poleg vrste olajševalnih ukrepov, ki naj bi jih sprejela republika in zveza kot so n.pr. garantirane cene za kmetijske pridelke, spremembe carinskih predpisov, znižanje obresti na poslovni sklad, podaljšanje odplačilnih rokov in zmanjšanje anuitet za odplačilo kreditov, so mnogi videli olajšanje razmer za kmetijstvo tudi v spremembi gospodarjenja z zasebnimi gozdovi.

Kot največje slabosti dosedanjega gospodarjenja v okviru gozdno gospodarskih podjetij so kritiki navajali sledeče:

Promet z lesom je dovoljen le gozdnim gospodarstvom.

Lastniki gozdov nimajo vpliva na določitev odkupnih cen, ki so prenizke.

Lastniki nimajo dovolj samoupravnih pravic, oz. so številčno premalo zastopani v organih upravljanja.

V razpravi, ki še traja, sodelujejo kmetje in drugi lastniki gozdov, novinarji in gozdarji. Veliko pozornosti pa so temu vprašanju na svojih sestankih posvetili republiški forumi in sicer republiška skupščina, SZDL, gospodarska zbornica ter sindikat. Ugotovitve in stališča so bila objavljena v našem časopisju. Svoj prispevek je dalo tudi poslovno združenje gozdno-gospodarskih organizacij, ki je svoje mnenje podprlo s konkretnimi količinskimi in finančnimi podatki o gospodarjenju z zasebnimi gozdovi.

Republiška skupščina je o problemih v gozdarstvu nazadnje razpravljala 1. aprila letos. Na podlagi poročila, ki ga je podal član republiškega izvršnega sveta ing. Franc Razdevšek in iz razprave poslancev so bile napisane ugotovitve in stališča glede dosedanje in bodoče ureditve gospodarjenja z gozdovi v SR Sloveniji, kot prispevek k splošni razpravi, ki naj bi trajala do novembra t.l., ko naj bi skupščina dokončno odločila, kakšni ukrepi so potrebni za izboljšanje gospodarjenja v zasebnih gozdovih.

Republiški in gospodarski zbor sta na svojih sejah 1. aprila ugotovila, da sedanja ureditev gospodarjenja z gozdovi, zlasti skupno gospodarjenje z družbenimi in zasebnimi gozdovi in sedanja organizacijska delitev na gozdnogospodarska območja, predstavlja trajno osnovo za nadaljnji razvoj in da z zakonom o gozdovih vendar niso bila ustrezno rešena vsa vprašanja na tem področju; rešitev le-teh bi ugodno vplivala na razvoj družbeno-ekonomskih odnosov pri gospodarjenju z gozdovi.

Takoj je očitno, da iskanje rešitev na podlagi takih predpostavk ne pomeni zanikati in ovreči že doseženih uspehov, ki jih je dala integracija v gozdarstvu, temveč le nadaljnjo izgradnjo sistema in odpravljanje slabosti, ki so dobro zastavljeni razvoj ovirale.

Dosedanje obširne razprave so obdelovale vprašanja gospodarjenja z gozdovi, upoštevajoč splošne probleme vse republike. Vsakomur, ki se je zanimal za zadevo, je bilo o tem na razpolago dovolj tiskanih poročil. Za razpravo o gospodarstvu na našem območju pa je nujno potrebno spoznati nekoliko поблиže naše razmere, ki se v mnogočem razlikujejo od poprečnih slovenskih.

GG Novo mesto, ki je teritorialno razdeljeno na 6 gozdnih obratov (Črnomelj, Črmošnjice, Podturn, Straža, Novo mesto in Trebnje) gospodari z gozdovi s skupno površino 76.000 ha. Od tega je zasebnih gozdov 50.400 ha, družbenih pa 25.600 ha. Lesne zaloge so na Dolenjskem območju med najnižjimi v Sloveniji, zaradi česar je tudi podjetje po gospodarski moči med šibkejšimi. Lesna zaloga je zlasti majhna v zasebnem sektorju, kjer znaša le 128 m³/ha, dočim je zaloga v družbenih precej višja in sicer 201 m³/ha.

K lažji predstavi o moči gozdnih fondov in za primerjavo med gozdovi obeh sektorjev, naj pripomore naslednja tabela, v kateri so navedeni vsi važnejši elementi gozdnih fondov za vse gozdove in posebej izračunani na 1 ha gozdne površine.

		zasebni gozdovi m3	gozdovi m3/ha	družbeni gozdovi m3	gozdovi m3/ha
Les. zaloga	igl.	1,350.347	27	2,102.968	82
	list.	5,086.229	101	3,047.802	119
	sk.	6,436.576	128	5,150.770	201
prirastek	igl.	44.846	0,9	52.492	2,0
	list.	128.758	2,5	71.995	2,8
	sk.	173.604	3,4	124.487	4,8
etat	igl.	22.154	0,4	36.600	1,4
	list.	82.701	1,6	57.158	2,2
	sk.	104.855	2,0	93.758	3,6

Čeprav tudi družbeni gozdovi niso taki kot bi na dobrih rastiščih lahko bili, so le mnogo boljši od zasebnih, ki imajo lesno zalogo za 36 %, prirastek za 29 % in etat za 44 % manjši kot družbeni gozdovi. Pri tem pa so zasebni gozdovi v poprečju tudi slabše kakovosti, s prevladujočimi listavci med drugimi z gabrom in cerom, ki so primerni le za nizko cenjen prostorninski les. Nadaljnjo težavo v zasebnem sektorju predstavlja dejstvo, da od skupnega neto poseka 80.000 m3 ostane za blagovno proizvodnjo le 35.000 - 40.000 m3 letno.

Ker gozdno gospodarstvo zbira sredstva za biološka vlaganja iz razlike med odkupno in prodajno ceno, je nujno, da je znesek po enoti toliko večji, kolikor je manjša količina lesa, ki gre v promet. Domača poraba, ki je prosta prispevka za biološko amortizacijo se pa morda prav zaradi tega iz leta v leto povečuje.

Kakšni so finančni rezultati gospodarjenja z zasebnimi gozdovi pri GG Novo mesto, je razvidno iz zaključnega računa za leto 1968.

Dohodki:

1. Prodaja lesa - iglavci	10.445 m3 x 205,31 din	2,144.462,95
- list.	19.457 m3 x 220,04 "	4,281.318,30
- prost.les	6.396 m3 x 117,40 "	750.890,40
	36.298 m3 x 197,72 "	7,176.671,65
2. Izterjana biološka amortizacija		169.862,45
	Skupni dohodki	7,346.534,10

Stroški:

1. Odkup lesa	36.298 m3 x 138,31 din	5,020.391,40
2. Obrač. bio.amor. za gozdnogojitvena dela		1,303.312,65
3. Urejevalna dela v zasebnih gozdovih		328.104,40
4. Fitocenološka dela in izdelava kart		71.737,00
5. Popravila poti		79.560,00
6. Stroški gozdarske službe		1,301.180,00
	Skupni stroški	8,104.283,45
Razlika - izguba		757.749,35

Od zneska obračunane biološke amortizacije je porabljeno v letu 1968 za izvršena gozdnogojitvena dela 1,174.566,65 din, ostanek v znesku 128.746,00 pa je prenesen v leto 1969.

Pod stroški gozdarske službe so zajeti samo stroški gozdarskega osebja, ki dela v zasebnem sektorju tako, da bi se ti stroški povečali, v kolikor bi obračunali vse stroške, ki jih imamo v zvezi z manipulacijo lesa na skladiščih in odgovarjanju deli upravno-prodajne režije (osebni dohodki vodilnih in administrativnih delavcev, obresti od kreditov, zavarovalne premije, članarine, izobraževanje kadrov, znanstveno raziskovalno delo in drugo). S tem pa bi bila izguba v zasebnem sektorju še večja.

Bilanca izkazuje izgubo, ker so dohodki iz zasebnega sektorja manjši kot stroški. Razlika med odkupno in prodajno ceno, ki se lastnikom gozdov že sedaj zdi prevelika, ne pokriva stroškov in je torej s stališča podjetja celo premajhna.

V vseh dolgotrajnih in širokorazpredenih razpravah so odkupne cene največji kamen spotike. Samo po sebi je umevno, da bi lastniki gozdov radi za les čimveč. Tudi pritiskov na gozdarske organizacije v ta namen ne moremo smatrati za škodljive, temveč kot nenehno vzpodbudo podjetju, da bi poslovalo čimbolj gospodarno. Podjetje je tako pod nenehno kontrolo in je prisiljeno postopoma izboljševati in pocenjevati svoje delo. Vprašanje je torej, koliko si k temu prizadeva in kakšni so bili uspehi v preteklih letih skupnega gospodarjenja.

Znaten uspeh prav gotovo pomeni postopno zniževanje režijskih stroškov. V začetku leta 1964, ko smo združili oba sektorja gozdarstva, je bilo pri GG zaposlenih 62 pisarniških moči ter 184 gozdarskih strokovnjakov. Letos je zaposlenih v administraciji in knjigovodstvu 48 delavcev, v tehnični gozdarski službi pa 118.

Skupno smo število uslužbencev znižali za 80. Iz tabele je poleg tega razvidno, da se je v letih 1964-1969 znatno izboljšala kvalifikacijska struktura (povečalo se je število zaposlenih z visoko in srednjo izobrazbo).

Leto	gozdarski strok.del.			del.v knjig.in adm. skupaj					
	uprav.,	revir.	manip.	ing.	teh.	ost.	V S	ost.	
1963/64	184	13	34	137	62	1	12	49	246
1965	158				63				221
1966	140				61				201
1967	130				59				189
1968	129				56				175
1969	118	19	41	58	48	2	22	24	166

Pri sodanjih poprečnih osebnih dohodkih pomeni navedeno znižanje osebja letno okrog 148,8 milijonov S-din prihranka. To je posledica prehoda od administrativnega poslovanja po treh linijah (okrajne gozdne uprave, kmetijske zadruga in gozdna gospodarstva) na podjetniško gospodarjenje v okviru gozdnega gospodarstva.

Kot drugi važen ukrep za pocenitev proizvodnje je postopno uvajanje mehanizacije. Nabavili smo ročne motorne žage za sečnjo, traktorje, kamione in dvigala za transport lesa, buldožer ter druge stroje za mehanizirano gradnjo cest. Učinek pri sečnji se je z uporabo motorik povečal pri iglavcih za 70 %, pri listavcih pa za 30 %. Pri gradnji cest se je ob uporabi buldožerja in kompresorjev zmanjšalo potrebno število delavcev približno na eno tretjino. Kvalifikacijska struktura v podjetju se je izboljšala, štipendirali smo dijake in študente na srednjih šolah in univerzah, podpirali izobraževanje zaposlenih, za fizične delavce pa smo prirejali uvajalne seminarje ter tečaje za rokovanje z ročnimi motornimi žagami. Z izboljševanjem življenjskih in delovnih pogojev želimo doseči stalnost delavcev, da bi pridobili večje izkušnje in zaradi tega tudi varneje delali. Tam, kjer je na delu večje število delavcev, organiziramo skupna bivališča in menze, drugje pa jih z avtomobili vozimo od doma na delovišča.

Kritiki sedanjega gospodarjenja z gozdovi pogosto omenjajo, da so gozdna gospodarstva predraga in zato priporočajo reorganizacijo. V prajšnjem odstavku sem skušal pokazati s stvarnimi številkami, da smo v tem pogledu precej storili. Res pa je, da kljub opravljenim ukrepom nismo uspeli ustvariti velikih rezerv. Neodvisno od podjetja namreč stroški vseh vrst rastejo. Rastejo cene raznega materiala, goriva, strojev, uslug pa tudi stroški za OD delavcev v podjetju pa čeprav so ti običajno pod občinskim in še bolj pod republiškim poprečjem. Rast stroškov je hitrejša kot raste cena lesu, zaradi česar bi se razlika med stroški proizvodnje in prodajnimi cenami kritično znižala, če bi ne iskali in našli izboljšav v organizaciji, proizvodnji in prodaji. Seveda še nismo naredili vsega, da bi to dosegli, ker se odpirajo vedno novi problemi pa tudi vedno nove možne rešitve. Smatramo le, da smo zgradili dobre temelje, ki omogočajo soliden razvoj.

Primer iz lanskega zaključnega računa pokaže, da je znašala razlika med odkupno in prodajno ceno (19772 din - 13831 din) poprečno za 1 m³ lesa 5.941 din, kar je 30 % od prodajne cene. Razlika je videti velika, posebno, če jo smatramo le kot trgovsko maržo, kar pa ni. V njej je vsebovana biološka amortizacija

za gozdnogojitvena dela v višini 3590 din, stroški za manipulacijo na skladiščih 1100 din, kar so pravzaprav še proizvodni stroški ter 1251 din t.zv. režijskih stroškov. V tej zadnji postavki je največji izdatek za odkazovanje in prevzem lesa. Znano je, da je obvezno plačevanje biološke amortizacije le od lesa, ki gre v promet in ne za tistega, ki je namenjen domači porabi. Isto velja za podjetniške stroške. Leta 1967 je odpadlo na prodajo od skupaj posekanih 80.000 m³ lesa le 36.298 m³. Ker režijske stroške (odkazovanje itd.) povzroča tudi les za domačo uporabo in ker bi bilo logično, da bi ob poseku vsakega m³ lesa brez ozira, v kakšne namene je porabljen, odvedli določen znesek kot biološko amortizacijo, je upravičen izračun, koliko znaša poprečno amortizacija in režija na 1 m³ posekanega lesa.

lesna masa	skupna biološka amortizacija	skupna režija	bio. amor. na 1 m ³	režija na 1 m ³
80.000 m ³	130,331.265 S-din	52,668.398 S-din	1630 din	660 din

(Stroški režije so dejansko večji -- razliko krije družbeni sektor)

Potemtakem znaša biološka amortizacija za 1 m³ v zasebnem sektorju posekanega lesa 1630 din. V družbenem sektorju pa smo istočasno odvajali 3.000 din/m³ amortizacije ali dvakrat več. Še upadljivejša je razlika, če upoštevamo, da so zasebni gozdovi veliko slabši od družbenih in bi bili torej potrebni več, ne pa manj vlaganj. Tako prihaja do nasprotij dveh stališč: stališča lastnikov gozdov, ki želijo, da bi bila biološka amortizacija čim nižja in odkupna cena višja in stališča temelječega na strokovni presoji gozdarskih strokovnjakov, ki želijo s povečanjem bioloških vlaganj čimprej izboljšati in povečati prirastek v zasebnih gozdovih. Kakor so težnje posameznikov razumljive, pa je po drugi plati potrebna širša družbena v prihodnost usmerjena strokovna skrb gozdarjev, ki se ne morejo in ne smejo zadovoljiti s sedanjo prenizko proizvodnjo v zasebnih gozdovih.

Sedaj zbrana biološka amortizacija na Dolenjskem še daleč ne zadostuje za nujno potrebna gozdnogojitvena dela. Ker se lastnikom gozdov zde prispevki previsoki, nastane vprašanje od kod denar za pospeševalna dela v zasebnih gozdovih. Že neštetokrat je bila ugotovljena velika razlika med gozdnogospodarskimi območji. Potreba po melioracijah so prav največje na področjih, kjer je sredstev najmanj na razpolago. Zaradi tega z največjim zadovoljstvom odobravamo stališče izvršnega sveta Slovenije, ki se glasi:

"Ustreznejše gospodarjenje z gozdovi zahteva neposredno družbeno usmerjanje sredstev za razširjeno gozdno-biološko reprodukcijo. Možna je rešitev, da se sredstva združujejo na določenem nivoju in usmerjajo na osnovi kriterijev v tista območja, kjer je zaradi nujnih razlogov oziroma splošno družbenih koristi to najkoristnejše. Pri tem je odprto tudi vprašanje, ali naj se biološka amortizacija odvaja od vsega posekanega lesa ne glede na namen uporabe ali pa le od tistega dela, ki gre v blagovno proizvodnjo."

Vztrajna prizadevanja poslovnega združenja gozdnogospodarskih organizacij za zbiranje sredstev, so že rodila uspeh. Žal sodelovanje med gozdarstvom, lesno predelovalno in papirno industrijo ni živelo dolgo, temveč eno samo leto. Sadovi dolgoročnih vlaganj v gozdarstvu so na žalost preveč v bodočnost odmaknjeni, da bi lahko vzpodbudili ekonomski interes delovnih kolektivov. Vse kaže, da je zastoj pričakovati od industrije nekakšnih "prostovoljnih" prispevkov in da je najbolj realno, da podjetja za gospodarjenje z gozdovi skušajo zbrati čimveč denarja za biološko vlaganje s čim boljšim komercialnim poslovanjem. Tako bo v višji tržni ceni, ki jo bo nudil najboljši kupec, vsebovan tudi večji delež za biološko amortizacijo.

Z ozirom na to, da se v zasebnem sektorju več kot polovico posekanega lesa porabi doma, se gozdno gospodarstvo Novo mesto zavzema, da se predpiše biološka amortizacija tudi za ta les. Tako bi kljub delnemu znižanju poprečnega prispevka po m³ in enakemu povišanju odkupnih cen, kar bi bilo v korist tistim lastnikom gozdov, ki les prodajajo, zbrali več biološke amortizacije. Sedaj se dogaja, da plačujejo biološko amortizacijo le tisti posestniki, ki imajo tržne viške in boljše gozdove, kjer se običajno manj vlaga, troši pa se amortizacija v slabših gozdovih onih posestnikov, ki sekajo le za domačo porabo in za financiranje gozdnogojitvenih del ničesar ne prispevajo.

Ob vsem tem razmišljanju pa smo prepričani, da kljub predlaganim spremembam predpisov o biološki amortizaciji, Dolenjska samo s svojimi močmi ne bo zmogla takega vzpona v gozdarstvu, kot bi ga spričo slabih gozdov morala in dobrih a neizkoriščenih rastiščnih potencialov tudi lahko dosegla. Ker bi kuristi široko zasnovane preobrazbe gozdov na Dolenjskem prav gotovo prešle lokalne okvire, upravičeno pričakujemo podporo republike.

Ob razpravi o odkupnih cenah ne smemo zakrivati dejstva, da v naših razmerah povečanje cen pomeni nadaljnjo zmanjšanje gozdnogojitvenih del ter stagnacijo, če ne nazadovanje dolenjskih gozdov. Konstruktiven predlog naj bi torej poleg povečanja cen pokazal še na druge vire, iz katerih bi bilo možno nadomestiti manjkajoča sredstva. V mnogih državah obsežna pogoždovanja in

izgradnjo cest financirajo iz državnega proračuna. V Italiji na primer prispeva proračun za osnovenje čistih nasadov iglavcev 50 % za osnovenje mešanih sestojev pa celo 75 %. Pri nas proračun ne prispeva nič, čeprav občina pobira davek od posekanega lesa, kar kmetu poleg biološke amortizacije in režije tudi zmanjšuje čisti dohodek od lesa. Lastnik gozda mora plačati 2 % zveznega, 8 % republiškega in 20 % občinskega davka od cene lesa na panju, kar znese okrog 1.000 S-din po m³. Obdavčen je tudi les za domačo porabo, za katerega ni treba plačati biološke amortizacije.

V temeljnem in republiškem zakonu o gozdovih sta splošna korist in pomen gozdov dovolj poudarjeni, toda nikjer ni zagotovljena ustrezna materialna pomoč za pasivna gozdarska območja. Dokler pa se gozdarstvo mora samo financirati, toliko časa ne moremo odločati o odkupnih cenah, ne da bi istočasno upoštevali stroške za gozdnogojitvena dela. Včasih je slišati predloge, naj bi z zmanjšanjem gojitvenih del zmanjšali izdatke v ta namen. In res smo bili prisiljeni v zadnjih letih tako ukrepati, čeprav smo prepričani, da smo morali odložiti zelo potrebna in koristna dela. Nadaljnje zmanjšanje te dejavnosti bi bilo škodljivo. Nasprotno, treba je poiskati vire za povečanje. Ureditveni načrti, ki so obveza za gozdnogospodarsko organizacijo so realno postavljeni in predstavljajo minimalni obseg del. Če podjetje zaradi pomanjkanja sredstev ne bi zmoglo realizirati načrtov, bi prišlo brez lastne krivde v navskrižje s predpisi zakona o gozdovih. S tem želim poudariti, da ob razpravah o odkupnih cenah ne smemo pozabiti na stroške za obvezna vlaganja.

Najčešča in najglasnejša je zahteva lastnikov gozdov po sprostitvi prometa z lesom. Kakor se zdi to opravičeno, logično in kot nekateri trdijo tudi bolj v skladu z gospodarsko reformo pa je na drugi strani uspešno financiranje gozdarske dejavnosti na vsak način zelo dvomljivo, predvsem pa bolj zapleteno. Pred tako odločitvijo bi bilo treba temeljito premisliti, kdo bi naj plačeval biološko amortizacijo, kupec ali prodajalec in predvsem kako zagotoviti vplačevanje ob otežkočeni kontroli prometa z lesom. Predlagamo naj bi bila predpisana minimalna pristojbina na podlagi odkazila za ves les brez ozira na namen porabe. Lastnik bi jo moral plačati pred posekom. Prispevek za pospeševanje gozdov pa naj bi plačal kupec oz. potrošnik lesa.

Prav gotovo pa je, da take rešitve, ki bi zadovoljila kmete z večjimi odkupnimi cenami, lesno industrijo z nepodraženim lesom in gozdarje z zagotovljeno biološko amortizacijo, ne bo mogoče najti.

Čeprav razmišljamo o predlogu pa vendar smatramo, da je dosedanji način financiranja še najenostavnejši.

Tudi glede uspešnosti lastnikov gozdov pri samoupravljanju je slišati kritične ocene. Kmetje so mnenja, da imajo premajhen vpliv na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi. Svoj vpliv bi predvsem radi povečali pri določanju odkupnih cen in pa pri dodeljevanju denarja za obnovo vaških in gozdnih poti in cest. Čeprav so pravice in dolžnosti v statutu gozdnega gospodarstva zagotovljene pa se kmetom zdi, da ne morejo uveljaviti svojih teženj, ker so v centralnem DS podjetja premaloštevilno zastopani. V našem podjetju je v DS namreč 28 delavcev in 7 kmetov. Vprašanje je, če je bil ključ dodelitve mest v DS po opravljenem delu v gozdni proizvodnji posrečeno izbran.

Dejstvo je, da opravijo zaposleni v podjetju pri gojitvenih delih, gradnji in izkoriščanju 80 % vseh ur, zasebniki pa le 20 % torej v razmerju 4:1, kakršno je tudi razmerje pri članstvu v DS. Majhen delež kmetov preseneča, zato moramo pojasniti, da vloženo delo pri izkoriščanju za domačo uporabo ni upoštevano, dočim pri gozdnogojitvenih delih kmetje malo sodelujejo.

Brez ozira na to ali je ključ delitve članov DS na kmete in na delavce v podjetju logičen ali ne, je dejstvo, da se kmetje počutijo v DS številčno prešibki. Številnejše je zastopstvo kmetov v svetih lastnikov gozdov po obratih, ki pa imajo predvsem posvetovalno funkcijo zaradi česar ne odtehtajo udeležbe v CDS.

Predlog za spremembo samoupravljanja je izdelala posebna komisija pri Poslovnem združenju gozdnih gospodarstev, ki je izdelala "Predlog za ureditev samoupravnih pravic kmečkih gozdnih posestnikov znotraj gozdnogospodarskih organizacij".

Bistvene točke predloga so naslednje:

- V podjetju naj bi bila dva samoupravna organa; za družbeni sektor centralni delavski svet, za zasebni sektor pa centralni svet kmetov.
- Vsak svet bi samostojno reševal probleme svojega sektorja.
- Skupne zadeve bi oba sveta reševala na skupnem zasedanju, vendar naj bi bilo za odločitev potrebno soglasje večine članov vsakega organa.
- Na nivoju gozdnih obratov naj bi bili samoupravni organi enaki kot doslej.

- Upravni odbor naj bi določil razmejitve pristojnosti med samoupravnimi organi.
- V izključno pristojnost centralnega sveta kmetov naj bi sodilo:
 - sprejemanje GG načrtov za zasebne gozdove,
 - sprejemanje letnih načrtov,
 - odločanje o delitvi v zasebnem sektorju prigospodarjenih sredstev,
 - sprejemanje načrta o formiranju in trošenju biološke amortizacije,
 - odločanje o cenah lesa na panju,
 - o nadomestilu za stroške, ki jih ima gozdno gospodarstvo z upravljanjem z zasebnimi gozdovi,
 - o domači porabi lesa,
 - dajanje soglasja za obratovanje žag veneciank,
 - predlog za formiranje vrednostnih razredov.

Delavski svet podjetja bi odločal:

- o gozdnogospodarskih načrtih za družbene gozdove,
- o letnih planih za družbeni sektor,
- o vlaganjih v družbene gozdove,
- o notranji organizaciji, o notranji delitvi in
- delovnih razmerjih.

Oba organa skupaj bi

- določala osnovne smernice poslovne politike,
- sprejemala gozdnogospodarski načrt za območje, temeljne samoupravne akte, finančni plan, zaključni račun in periodične obračune.

Predlagane spremembe pri samoupravi bi prinesle koristi obeh stranema. Kolikor bolj bodo kmetje samoupravljalci pritegnjeni k sodelovanju, kolikor bolj bodo poznali razmere, v katerih gospodarimo, toliko lažje bo doseči soglasje pri uveljavljanju take gozdarske politike, ki bo vsemu območju sedaj in v bodoče zagotavljala čim boljši razvoj.

Najvažnejša pa tudi najkočlivejša bo v svetu kmetov odločitev, koliko od dohodka bomo namenili za takojšnje plačilo lesa in koliko za biološka in tehnična vlaganja v gozdove. Na našem območju, kjer finančna realizacija zaradi nizkih etatov ni velika, potrebe po vlaganjih pa so obsežne, bo tako odločanje še posebno težko. Treba bo veliko razumevanja za gozdarske probleme in pa tudi zavestnega odrekanja. Sicer pa to v našem DS ni nič novega - kolektiv je moral večkrat svoje trenutne koristi podrediti dolgoročnim splošnim koristim. In če so mnogokrat to storili delavci, bodo tudi lastniki gozdov. Naloga

gozdarjev bo pojasnjevati pomen vlaganj, denar v ta namen pa bi moral biti porabljen kar najbolj strokovno in tudi čim racionalneje.

Z močnejšo pritegnitvijo kmetov bomo nanje prenesli velik del odgovornosti za napredek gozdov, kar bo delavcem podjetja prav gotovo v pomoč. Sodelovanja se torej ne bojimo, temveč si ga nasprotno želimo.

Ni dvoma, da so težave kmetijstva na Dolenjskem še večje kot v bogatejših, bolj industrijskih pokrajinah Slovenije. Slabi in revni gozdovi pa takega položaja ne morejo izboljšati. Zato je napredek gozdarstva tudi povečanje splošne gospodarske moči pokrajine.

Za naše območje je torej bistvenega pomena v stališčih izvršnega sveta priporočilo za osnovanje fonda za pospeševanje bioloških investicij v področjih z izčrpanimi gozdovi. Delavci podjetja in kmetje zato navdušeno podpiramo to priporočilo. Ob rešitvi tega problema bodo lažje rešljivi tudi vsi drugi kot so npr. samoupravljanje, medsebojni odnosi ter pocenitev proizvodnje in uprave.

Na sestankih, ki jih bo organizirala Socialistična zveza z lastniki gozdov se bomo srečali z mnogimi mnenji pa tudi kritiko našega dela ali naših odnosov do kmetov. Ne domišljamo si, da je pri nas vse v redu in v škodo bi nam bilo, če bi objektivne kritike ne jemali kot pomoč pri poslovanju. Strpno se bomo pogovarjali in pojasnjevali pa se tudi potrudili, da napake odpravimo. Ne bomo mogli obljubiti, da bomo hitro in znatno materialno pomagali lastnikom gozdov. V naši moči pa je, da smo na razpolago s strokovno pomočjo, da smo s sredstvi čim bolj gospodarni in da jih čimveč vračamo v gozdove.

Taka politika podjetja bo naletela na odobravanje pri kmetih in lahko bo doseči sodelovanje v obojestransko zadovoljstvo.

Ob koncu naj na kratko obnovimo kako si zamišljamo uspešnejši napredek gozdarstva.

Podpiramo predlog o financiranju sklada za pospeševanje gozdarstva v pasivnih področjih.

Udeležba kmetov pri gospodarjenju z zasebnimi gozdovi naj bo učinkovitejša. V ta namen so potrebne ustrezne organizacijske spremembe.

V enem območju naj gospodari ena gospodarska organizacija. Tudi promet z lesom je del gospodarjenja z gozdovi. Režim pri prometu z lesom naj se ne spreminja, ker je to zaenkrat najzaneslivejši način financiranja gozdnogojitvenih del.

Verjetno bi bilo smotrno predpisati (sicer nizko) biološko amortizacijo za les za domačo porabo. Ta je iz leta v leto večja in zato bi morala biti obremenitev blagovne proizvodnje vedno večja, odkupne cene pa nižje, kar nasprotuje željam tistih, ki les še oddajajo.

Podjetje si mora še naprej prizadevati za tako organizacijo, ki bo omogočala čim cenejše poslovanje in proizvodnjo, da bi zagotovilo čimveč sredstev za biološka in druga vlaganja v gozdove in čim ugodnejše odkupne cene.

Preobširno bi bilo na tem mestu opisati vso dejavnost gozdnega gospodarstva v preteklih letih. Z dohodki od sečnje lesa v družbenih gozdovih od 80.000 m³ do 100.000 m³ letno in v zasebnih od blagovne proizvodnje ca 40.000 m³ smo povprečno letno uredili 8.000 ha gozdov in v zadnjih 5 letih povečali drevesnice od 5 na 28 ha, zgradili letno 8 - 10 km cest, nabavili okrog 150 ročnih motornih žag, povečali kamionski park od 35 na 120 t nosilnosti in za stroje izdali povprečno letno 50 milj. din.

Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da je gozdarstvo dokler je bilo skupaj s kmetijsko dejavnostjo pokrivalo precejšnje kmetijske izgube.

Ob koncu podajamo podrobnejši pregled bioloških vlaganj v zasebne gozdove v preteklih letih. Številke bodo potrdele, da smo se potrudili in da smo tolikokrat sporno razliko med odkupno in prodajno ceno koristno naložili. Žal je sredstev vse manj na razpolago in tako ne moremo izkoristiti vseh svojih strokovnih sposobnosti. Z vzgojo kadra, s pridobitvijo strokovnjakov s srednjo, višjo in visoko izobrazbo, z graditvijo drevesnic, z mehanizacijo in drugimi ukrepi smo se pripravili za hitrejši napredek gozdov na Dolenjskem in škoda bi bilo, če bi vse priprave ostale neizkoriščene.

Trdno torej upamo, da bodo spremembe zakona o gozdovih tudi v tem pogledu dale dobro osnovo za poživitev gozdarske dejavnosti.

Biološka vlaganja v gozdove v državljanski lastnini v petletnem razdobju 1964 - 1968

V naslednji preglednici je podan količinski obseg izvršenih posameznih vrst gozdnogojitvenih in varstvenih del za celotno petletno razdobje (1964-1968). Iz tega obsega je izračunano najprej letno količinsko poprečje, ki je preračunano še v vrednostne pokazatelje. Za izračun vrednosti smo upoštevali prodajne cene za posamezne vrste del po finančnem planu za leto 1969. Tabelarni prikaz je naslednji:

<u>Vrsta dela po gozdnih obratih</u>	<u>Skupaj v 5 letih</u>	<u>Poprečno letno</u>	<u>Poprečno letno N-din</u>
1. <u>Priprava tal - ha</u>			
Novo mesto	141	28,2	26.113,20
Straža	101	20,2	18.705,20
Podturn	28	5,6	5.185,60
Črmošnjice	21	4,2	3.889,20
Črnomelj	215	43,0	39.818,00
Metlika	68	13,6	12.593,60
Trebnje	180	36,0	33.336,00
Skupaj GG	754	150,8	139.640,80
2. <u>Osnovno pogozd. in spopolnitve - ha</u>			
Novo mesto	59	11,8	46.138,00
Straža	74	14,8	57.868,00
Podturn	16	3,2	12.512,00
Črmošnjice	45	9,0	35.190,00
Črnomelj	73	14,6	57.086,00
Metlika	83	16,6	64.906,00
Trebnje	121	24,2	94.622,00
Skupaj GG	471	94,2	368.322,00
3. <u>Osnovani intenz.nasadi iglavcev - ha</u>			
Novo mesto	90	18,0	78.300,00
Straža	27	5,4	23.490,00
Podturn	14	2,8	12.180,00
Črmošnjice	-	-	-
Črnomelj	297	59,4	258.390,00
Metlika	71	14,2	16.770,00
Trebnje	77	15,4	66.990,00
Skupaj GG	576	115,2	501.120,00

Vrsta dela po gozdnih obratih	Skupaj v 5 letih	Poprečno letno	Poprečno letno N-din
<u>4. Dognojevanje - ha</u>			
Novo mesto	65	13,0	3.705,00
Straža	34	6,8	1.938,00
Podturn	18	3,6	1.026,00
Črmošnjice	3	0,6	171,00
Črnomelj	192	38,4	10.944,00
Metlika	84	16,8	4.788,00
Trebnje	34	6,8	1.938,00
Skupaj GG	430	86,0	24.510,00
<u>5. Okopavanje z dognojev.-ha</u>			
Novo mesto	62	12,4	7.204,40
Straža	5	1,0	581,00
Podturn	1	0,2	116,20
Črmošnjice	-	-	-
Črnomelj	17	3,4	1.975,40
Metlika	34	6,8	3.950,80
Trebnje	133	26,6	15.454,60
Skupaj GG	252	50,4	29.282,40
<u>6. Obžetev - ha</u>			
Novo mesto	618	123,6	39.552,00
Straža	239	47,8	15.296,00
Podturn	82	16,4	5.248,00
Črmošnjice	45	9,0	2.880,00
Črnomelj	611	122,2	39.104,00
Metlika	344	68,8	22.016,00
Trebnje	418	83,6	26.752,00
Skupaj GG	2357	471,4	150.848,00
<u>7. Čiščenje gošč in kultur-ha</u>			
Novo mesto	412	82,4	38.068,80
Straža	320	64,0	29.568,00
Podturn	88	17,6	8.131,20
Črmošnjice	124	24,8	11.457,60
Črnomelj	557	111,4	51.466,80
Metlika	133	26,6	12.289,20
Trebnje	912	182,4	84.268,80
Skupaj GG	2546	509,2	235.250,40

Vrsta dela po gozdnih obratih	Skupaj v 5 letih	Poprečno letno	Poprečno letno N-din
<u>8. Redčenje - ha</u>			
Novo mesto	5	1,0	350,00
Straža	56	11,2	3.920,00
Podturn	-	-	-
Črmošnjice	-	-	-
Črnomelj	2	0,4	140,00
Metlika	-	-	-
Trebnje	249	49,8	17.430,00
Skupaj GG	312	62,4	21.840,00
<u>9. Reševanje iglavcev - ha</u>			
Novo mesto	41	8,2	4.674,00
Straža	74	14,8	8.436,00
Podturn	84	16,8	9.576,00
Črmošnjice	-	-	-
Črnomelj	102	20,4	11.628,00
Metlika	-	-	-
Trebnje	52	10,4	5.928,00
Skupaj GG	353	70,6	40.242,00
<u>10. Ostala negovalna dela-ure</u>			
Novo mesto	560	112,0	828,80
Straža	165	33,0	244,20
Podturn	15	3,0	22,20
Črmošnjice	392	78,4	580,16
Črnomelj	1058	211,6	1.565,84
Metlika	233	46,6	344,84
Trebnje	674	134,8	997,52
Skupaj GG	3097	619,4	4.583,56
<u>11. Varstvo gozdov - ure</u>			
Novo mesto	4705	941,0	8.280,80
Straža	1342	268,4	2.361,92
Podturn	864	172,8	1.520,64
Črmošnjice	1240	248,0	2.182,40
Črnomelj	3246	649,2	5.712,96
Metlika	1400	280,0	2.464,00
Trebnje	7478	1495,6	13.161,28
Skupaj GG	20275	4055,0	35.684,00

Poprečna letna vlaganja po posameznih obratih so bila v zasebnem sektorju naslednja:

Gozdni obrat	N-din
Novo mesto	253.215,00
Straža	162.408,32
Podturn	55.517,84
Črmošnjice	56.350,36
Črnomelj	477.831,00
Metlika	185.122,44
Trebnje	360.878,20
GG Skupaj	1.551.323,16

Če po istih kriterijih izračunamo vrednost bioloških vlaganj za letno poprečje v istem petletnem obdobju za družbeni sektor gozdov, dobimo naslednjo sliko:

Gozdni obrat	N-din
Novo mesto	390.815,48
Straža	287.111,20
Podturn	199.290,84
Črmošnjice	175.434,24
Črnomelj	353.410,24
Metlika	12.872,32
Trebnje	114.765,68
GG skupaj	1.533.700,00

Iz primerjave poprečnih letnih vlaganj v zasebne in družbene gozdove je razvidno, da so bila vlaganja skoraj da enaka, kar pomeni, da je bilo vloženih na hektar družbenega sektorja (25.600 ha) poprečno letno 5.989 S-din, na hektar zasebnega sektorja (50.400 ha) pa 3.078 S-din. Popolnoma drugačno sliko pa dobimo, če analiziramo blagovno proizvodnjo v zasebnem sektorju (odkup) in sečnjo v družbenih gozdovih in če razdelimo porabljenaa sredstva za biološka vlaganja na odkupljene in v družbenem sektorju posekane m³.

Podrobnejši prikaz je naslednji:

Odkup - blagovna proizv. v zaseb. sektorju

GO	Odkup.g.sort. v 5 letih sku- paj m ³	Poprečni let- ni odkup m ³	Poprečna let.vlaganja Sdin/m ³
Novo mesto	40.319	8.063,8	3.140
Straža	49.895	9.979,0	1.627
Podturn	19.292	3.858,4	1.439

GO	Odkup.g.sort. v 5 letih sku- paj m3	Poprečni let- ni odkup m3	Popreč.letna vlaga- nja S din/m3
Črmošnjice	24.599	4.919,8	1.145
Črnomelj	46.912	9.382,4	5.093
Metlika	10.725	2.145,0	8.630
Trebnje	69.064	13.812,8	2.613
CG skupaj	260.806	52.161,2	2.974

Posek v družbenem sektorju

GO	Posekani g.sort. v 5 letih skupaj m3	Popreč.letni posek - m3	Popreč.let.vlaga- nja S din/m3
Novo mesto	83.070	16.615,8	2.352
Straža	92.597	18.519,4	1.550
Podturn	129.557	25.911,4	769
Črmošnjice	92.152	18.430,4	952
Črnomelj	47.557	9.511,4	3.716
Metlika	1.772	354,4	3.632
Trebnje	11.682	2.336,4	4.912
CG skupaj	458.396	91.679,2	1.673

Iz primerjave je razvidno, da je bilo v zasebnem sektorju na vsak odkupljen m3 vloženih skoraj še enkrat toliko sredstev kot za posekani m3 v družbenem sektorju.

Kar v strukturi porabljenega časa za vsa gojitvena dela v zasebnem sektorju predstavlja obnova gozdov (priprava tal, pogozdovanje, intenzivni nasadi) kar 48 %, dajemo tudi pregled porabljenih sadik v 5-letnem obdobju. Le-ta je naslednji:

Porabljeno število sadik v 1000 kom v zasebnem sektorju

GO	Porabljeno v 5 letih	Poprečno letno	Popr.št.sadik na 1 ha g.površ.letno
Novo mesto	563	112,6	8,8
Straža	410	82,0	7,2
Podturn	121	24,2	14,2
Črmošnjice	220	44,0	12,8
Črnomelj	1.017	203,4	19,8
Metlika	529	105,8	31,4
Trebnje	685	137,0	18,6
CG Skupaj	3.545	709,0	14,0

POSLOVANJE PODJETJA V PRVEM POL-
LETJU 1969

I. POSLOVNI USPEH

V prvem polletju letošnjega leta je v podjetju doseženo za 16.740.739,66 din dohodkov in 16.021.639,62 din stroškov. Razlika med dohodki in stroški tega obdobja je dobiček, ki znaša 719.100,04 din. Ker je polletni obračun začasen se tudi dobiček ne deli na sklade temveč bo njegova delitev izvršena v obliki letnega rezultata po zaključnem računu.

Zaradi prehoda iz sistema plačane realizacije na obračun po fakturirani realizaciji so v dohodkih in stroških letošnjega leta zajeti tudi zneski, ki se nanašajo na neplačano realizacijo ob koncu leta 1968, zaradi tega pa bomo posebej prikazali v tabelarni obliki dohodke in stroške letošnjega in lanskega prvega polletja.

	1968	1969	Indeks
<u>Dohodki</u>			
1. Realizacija iz preteklega leta	4,259.600,22	3,039.382,75	71
2. Tekoča realiz. proizv.	13,341.521,08	12,357.044,15	93
3. Ostala realizacija	1,223.680,62	1,116.231,88	91
4. Izredni dohodki	187.370,06	228.080,88	122
Skupni dohodki	19,012.171,98	16,740.739,66	88

Stroški

1. Stroški iz pretek. l.	3,820.641,20	2,776.522,83	73
2. Odkup lesa	3,827.985,75	3,834.649,25	100
3. Material in storitve	2,147.948,67	1,547.922,14	
4. Najemnine	49.154,40	56.575,20	115
5. Terenski dodatki in dnevnice	401.419,11	408.828,00	102
6. Znanstveno raziskovalno delo, takse, rekl., reprez.	475.144,10	315.618,25	66
7. Biološka amort. ZS	920.842,25	932.331,90	100
8. Amort. osnov. sred.	955.866,19	1.044.722,11	109
9. Obresti od kreditov, bančne prov., član. zbor.	257.533,45	188.230,10	73
10. Obresti na poslov. sklad, vod. prisp., dodatni prisp. za soc. zavarovanje	522.983,35	549.406,20	105

	1968	1969	Indeks
11. Bruto osebni dohodki	5,277.920,00	5,009.172,95	95
12. Izredni izdatki	20.717,69	27.968,44	135
	<u>18,678.156,16</u>	<u>16,691.947,37</u>	89
13. Zmanjšanje stroškov za poveč. zal. proizv.	- 701.324,19	- 670.307,75	96
Skupni stroški	17,976.831,97	16,021.639,62	89
Dobiček	1.035.340,01	719.100,04	69

V primerjavi z lanskim letom so tekoči skupni dohodki manjši za 1.051.214,85 din ali 7 %, stroški pa za 911.073,98 din ali 6 %. Manjši dohodki so v celoti rezultat manjše prodaje lesa, saj je le-ta manjša za 10.820 m³, kar znese 984.476,00 din. Predvidene količine lesa pa so manjše v primerjavi z lanskim letom za 12.714 m³, kar je vplivalo na zmanjšanje stroškov.

Po pravilniku o delitvi dohodka znaša izračunani količnik uspešnosti poslovanja 0,92; ta pa nam pove, da smo v podjetju poslovali za 8 % slabše kot v lanskem letu. Na tak rezultat je vsekakor negativno delovalo slabo vreme v zimski sezoni. Po pričakovanju in planskih nalogah se mora rezultat v naslednjem tromesečju izboljšati.

Od skupne realizacije proizvodov smo izvozili na tuja tržišča za 1.590.179,10 din blaga ali 28 % manj kot v letu 1968.

Podatki o odkupnih in prodajnih cenah

	1968	1969	Indeks
Odkupljene količine lesa	26.978 m ³	25.349 m ³	94
Poprečna odkup.cena za 1 m ³	141,89 din	151,27 din	107
Prodane količine lesa	70.876 m ³	60.056 m ³	85
Popreč.prod.cena za 1 m ³	188,90 din	205,12 din	109

Od tega v letu 1969:

- družbeni sektor m³ 35.263 po ceni 186,66 din
- zasebni sektor m³ 24.793 po ceni 231,38 din

Obračun dohodkov in stroškov v zasebnem sektorju:

Dohodki

Realizacija lesa 5.736.598,00 din

Stroški

Odkup lesa	3.834.649,25 din
Obračunana biološka amortizacija	932.331,90 din
Manipulacija in prevozi lesa	196.112,65 din
Režijski stroški-gozdarska služba	<u>752.976,00 din</u>
	5.716.069,80 din
Dobiček	20.528,20 din

Glede na to, da je pretežni del odkupa lesa opravljen v prvem polletju, stroški gozdarske službe pa nastajajo enakomerno skozi vse leto, lahko ugotovimo, da dohodki tega sektorja ob koncu leta ne bodo krili vseh stroškov.

Od obračunane biološke amortizacije je porabljeno v prvem polletju za urejevalna dela 150.912,85 din in za gozdnogojitvena dela 125.764,95 din tako, da je še ostalo neizkoriščenih sredstev za 655.654,10 din. Ta sredstva bodo porabljena v glavnem za gozdnogojitvena dela v drugem polletju, delno pa za financiranje urejevalnih del v zasebnih gozdovih.

Osební dohodki in zaposleni

Poprečno število redno zaposlenih delavcev je bilo 654 in je v primerjavi z lanskim letom za 5 % manjše (691 delavcev v prvem polletju 1968).

Poprečni mesečni osebni dohodek redno zaposlenih delavcev v letošnjem prvem polletju znaša 895,44 din in je za 7 % večji kot v letu 1968, ko je znašal 833,34 din.

Anton Kraševac

II. USPEH POSLOVANJA POSAMEZNIH DELOVNIH ENOT

Uspešnost poslovanja posameznih delovnih enot predstavljajo koeficienti, izračunani na osnovi primerjave dveh neto produktov ustvarjenih v I. polovici leta 1969 in 1968. (Koeficiente uspešnosti poslovanja prikazuje priložena tabela).

Na osnovi koeficientov uspešnosti poslovanja lahko zaključimo, da so gozdni obrati Novo mesto, Straža, Trebnje in gradbeni obrat v letošnjem letu gospodarili uspešnejše v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Uspeh poslovanja ostalih delovnih enot pa je v primerjavi z lanskim obdobjem negativen.

Slab uspeh pri poslovanju v I. polovici letošnjega leta v primerjavi z lanskim, so dosegli gozdni obrat Podturn, Črmošnjice in Črnomelj.

Pri gozdnem obratu Podturn je celotni dohodek v primerjavi z lanskim letom manjši za 20 %. Vzrok za tako nizko realizacijo najdemo v panogi izkoriščanje - v sečnji. V primerjavi z lanskim letom je sečnja manjša za 4.300 m³, oddaja (prodaja) gozdnih sortimentov pa za 3.500 m³. Porabljena sredstva so sicer manjša, vendar le kot posledica manjše sečnje, zato ne nastopa strošek storitev (spravilo in kamionski prevozi).

Tudi pri gozdnem obratu Črmošnjice je celotni dohodek manjši za 22 %. Prav tako so posekali manj lesa - 3.600 m³ in zato tudi oddali (prodali) manj gozdnih sortimentov za 3.000 m³. Porabljena sredstva so manjša prav tako samo kot posledica manjše sečnje (zato manjši stroški storitev).

Pri gozdnem obratu Črnomelj pa je celotni dohodek manjši kar za 28 %. Vzrok za tako nizko realizacijo najdemo v izkoriščanju (v družbenem in zasebnem sektorju) v manjši meri pa tudi v gojenju in drevesnicah. Sečnja je manjša za 4.300 m³ in odkup za 1.000 m³, zato pa oddaja (prodaja) za 3.000 m³. Porabljena sredstva so sicer manjša na račun storitev, niso pa manjša zaradi odkupa, čeprav so letos pri obratu odkupili 1.000 m³ manj kot lansko leto.

Zaradi nižje sečnje in večjih zalog v gozdu in na kamionski cesti, je bilo preko glavnih skladišč tudi manj odpremljenega lesa. Koeficienti uspešnosti poslovanja pri glavnih skladiščih ne morejo biti enaki še manj pa večji od 1.

Izvršitev plana proizvodnje pa prikazujejo ostale priložene tabele.

Janez Rustja

Koeficienti uspešnosti poslovanja delovnih enot

	Za 6 mes. 1969	Za 6 mes. 1968
GO Novo mesto	1,093	1,002
GO Straža	1,102	1,340
GO Podturn	0,772	1,266
GO Črmošnjice	0,752	1,074
GO Črnomelj	0,569	1,402
GO Trebnje	1,242	
Skl. Novo mesto	0,902	0,982
Skl. Straža	0,857	0,986
Skl. Črnomelj	0,836	1,002
Gradbeni obrat	1,285	1,339
Obrat za gozd. načrtovanje	0,942	0,849
Uprava	0,901	1,259

PROIZVODNJA V I. polovici 1969
v izkoriščanju

	Sečnja		%	Zaloge 31.12. 1968	Zaloge 30.6.1969			Odkup	Prodaja (oddaja)	
	Plan	Realiz.			v gozdu	na kam. cesti	skupaj			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	3+9+5-8
GO Novo mesto	15.790	8.364	53	3.911	2.775	1.532	4.307	3.843	11.811	
GO Straža	26.210	10.537	45	3.066	2.715	2.425	5.140	8.393	16.856	
GO Podturn	25.565	10.291	40	2.425	3.794	1.477	5.271	2.619	10.064	
GO Črmošnjice	18.700	8.308	44	3.606	2.873	2.091	4.964	2.313	9.266	
GO Črnomelj	13.285	6.114	46	703	1.987	2.051	4.038	4.283	7.062	
GO Trebnje	1.450	702	48	542	423	273	696	3.895	4.443	
SKUPAJ:	101.000	44.316	44	14.253	14.567	9.849	24.416	25.349	59.502	

ODKUP GOZDNIH SORTIMENTOV V I. polletju 1969

	Količine v m ³		%	Neposredni stroški		%	Za 6 mes. 1968	
	Plan	Realiz.		Plan	Realiz.		Odkup m ³	Stroški
1	2	3	4	5	6	7	8	9
GO Novo mesto	6.900	3.843	56	14.285	14.573	102	4.230	14.895
GO Straža	10.000	8.393	84	14.925	16.524	110	8.055	15.763
GO Podturn	4.500	2.619	58	13.426	14.313	106	2.356	13.702
GO Črmošnjice	3.500	2.316	66	15.382	15.868	103	2.419	15.020
GO Črnomelj	7.600	4.283	56	16.650	18.974	113	5.396	15.221
GO Trebnje	5.000	3.895	78	14.081	13.568	96	4.522	13.489
S k u p a j	37.500	25.349	68	14.996	15.899	106	26.978	14.890

STROŠKI 311 PANOGI od 1.1. do 30.6.1969

Enota mere	NOVO MESTO		STRAŽA		POOTURN		ČRMOŠNJIČE		ČRMOHELJ		TRENJE		SKUPAJ		
	Količ.	Stroški po enoti	Količ.	Stroški po enoti	Količ.	Stroški po enoti	Količ.	Stroški po enoti	Količ.	Stroški po enoti	Količ.	Stroški po enoti	Količ.	Stroški po enoti	
Prip.tal za osnov.pogozdov.	ha	7,73	61.616	5,88	52.140	0,13	236.946	9,38	31.322	6,39	81.156	2,48	41.845	31,99	54,00
Prip.tal za inter.nasade	ha	8,47	277.234	5,32	354.649	1,80	73.611	5,77	152.194	9,35	210.711	0,41	204.275	1,80	73,60
Osnovno pogozdovanje	ha	0,43	264.109	9,00	5.964	7,95	27.279	2,75	22.083	0,46	121.317	2,28	271.049	30,35	248,20
Osnovnje intenziv.nasada	ha	10,78	15.683	7,48	17.222	12,40	16.811	9,60	8.878	3,94	29.483	21,46	22.245	2,15	277,10
Spopolnjevanje	ha	30,97	23.351	18,35	36.457	6,55	26.672	7,10	6.161	19,63	29.192	18,56	23.665	79,53	30,30
Dognojevanje	ha	9,24	38.820	1,10	67.114	1,90	44.697	0,50	38.150	14,16	35.924	1,60	42.593	19,26	39,10
Obžetev	ha	9,00	10,50	10,50	3.709	9,90	27.491	11,50	40.594	10,20	15.399	51,10	18,20	51,10	18,20
Čiščenje	ha	14,50	7,22	7,22	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82	26,82
Reševanje iglavcev	ha	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50
Rodčenja prvo	ha	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50
Rodčenja ostalo	ha	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50
Kleščanja stojčnega drevja	m3	200,50	1.291	109,00	1.202	40,00	1.260	413,51	1.007	224,87	2.329	987,88	1.330	987,88	1.330
Polaganje in izdol.tov.dreves	m3	31,23	960	11,00	468	37,30	941	20,23	1.245	1.245	283,69	1.188,76	1.188,76	1.188,76	1.188,76
Possek in izdol.stuč.prip.	m3	438,21	676	3.432	818	74,38	957	428,33	1.375	283,69	195	8.011,89	8.011,89	8.011,89	8.011,89
Čiščenje protipež.pasov	m2	28.870	5,33	3.000	6,48	4.720	14,68	23.600	9,85	23.950	6,88	84,140	84,140	84,140	84,140
Ostala dela	ur	257	623	688	543	302	737	188	397	1.491	709	382	493	3.308	3.308

PRIMERJALNI STROŠKI 311 PANOGI OD 1.1. do 30.6.

	Enota mere	NOVO MESTO		STRAŽA		PODTURN		ČRMOŠNJICE		ČRNOVELJ		TREBNJE		SKUPAJ	
		Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.	Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.	Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.	Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.	Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.	Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.	Plan 1969	Real. 1.1.-30.6.
Priprtal za osnov.pogozd.	ha	67.700	61.616	57.498	52.140	67.022	236.946	75.548	31.322	88.920	81.156	69.346	41.945	72.360	54.078
Priprtal za inton.nasade	ha	80.152				98.175	73.611							83.285	73.611
Osnovno pogozdovanje	ha	310.982	277.234	299.898	364.649	328.040	352.440	293.420	152.194	373.540	210.711	309.258	204.275	323.937	249.244
Osevanja intenz.nasadov	ha	281.305				304.992	277.141					285.588		285.778	277.141
Spopolnjevanje	ha	303.865	254.109							371.540	121.317	299.141	271.049	316.482	194.171
Dognojevanje	ha	27.116	15.683	34.749	5.954	25.844	27.279	25.844	22.083				271.049	316.482	194.171
Obzatev	ha	22.275	23.351	21.010	17.222	22.276	16.811	28.361	8.878	30.528	29.483	21.055	22.245	23.501	20.15
Čiščenje	ha	34.657	38.820	30.626	36.457	37.090	26.672	28.361	6.161	43.201	29.192	35.598	23.685	35.473	30.34
Reševanja iglavcev	ha	64.911		64.824	67.114	57.036	44.697	64.845	38.150	64.843	35.924	61.722	42.593	63.256	39.17
Redčenja prvo	ha			30.376	3.709			30.378	27.491	30.381	40.594	28.039	15.399	29.923	18.29
Redčenja ostalo	ha							30.381	28.969					28.141	5.51
Klasičenje stojčega drevoja	m3	1.297	1.291	1.297		1.296	1.202	1.295	1.260	1.297	1.007	1.296	2.329	1.296	1.39
Polaganje in izdol.lov.drevo	m3	1.675	960				468	1.656	941	2.281	1.245	1.390		1.843	50
Posek in izdelava sluč.prip.	m3	589	676	607	659	607	818	594	957	608	1.375	396	195	598	75
Čiščenje protipožarnih pasov	m2	6,56	5,33		6,48			5,11	14,68	8,89	9,85	5,06	6,88	7,01	7,6
Ostala dela	ur	588	623	646	302	741	737	423	397	741	709	423	493	620	62
PLANIR. STROŠ. ZA LETO 1969		37.913,540		34.628,363		21.888,677		17.006,245		46.752,695		20.470,643		178.660,16	
REAL. STROŠ. ZA 1. POLLET. 1969		5.298,648		5.971,740		6.235,330		2.188,223		6.678,585		3.298,259		29.670,78	
INDEKS		14		17		28		13		14		16		17	

NEPOSREDNI STROŠKI V IZKORIŠČANJU - družbeni sektor
 (Primerjava dejanskih stroškov I. polletja s planiranimi v letu 1969)

	En. GO NOVO M. mere Plan Real.	GO Straža Plan Real.	GO Podturn Plan Real.	GO Črmošnj. Plan Real.	GO Črnomelj Plan Real.	GO Trebnje Plan Real.	Gg Skupaj Plan Real							
<u>Iglavci</u> m3														
- posek	1778	2229	1524	2471	1241	1217	1404	1369	1778	2264	1602	2233	1372	1744
- spravilo	2070	1691	2340	1833	1700	1552	2825	2086	2700	2295	1900	2314	2104	1804
- kamion, prevozi	1295	459	1415	1475	1245	1051	1198	695	1695	1816	831	1241	1281	1094
Skupaj:	5143	4379	5279	5779	4186	3820	5427	4150	6173	6375	4333	5788	4757	4642
<u>Listavci</u> m3														
- posek	1378	1402	1173	1221	1274	1181	1324	1288	1545	1575	1416	1368	1337	1315
- spravilo	2630	2627	2250	1917	2680	2081	3330	3221	3500	2841	2700	2184	2762	2434
- kamion, prevozi	2472	2586	2042	1725	1668	1956	1452	1490	2218	2536	1372	2870	1948	2010
Skupaj:	6480	6615	5465	4863	5622	5218	6106	5999	7263	6952	5488	6422	6047	5759
<u>Drva</u> prm														
- posek	1572	1676	1484	1375	1528	1372	1574	1542	1623	1701	1573	1548	1558	1566
- spravilo	1490	1331	1460	1244	1530	1363	1320	1387	1580	1254	1750	1505	1477	1325
- kamion, prevozi	1027	922	950	987	932	1180	816	779	1062	1435	679	1078	950	971
Skupaj:	4089	3929	3894	3606	3990	3915	3710	3708	4265	4390	4002	4131	3985	3862

III. DREVESNIČARSTVO

Kot v preteklih letih bom skušal prikazati tudi za tekoče leto polletno realizacijo plana drevesničarstva v primerjavi z istim razdobjem preteklega leta.

Vremenske prilike v spomladanski sezoni so nam omogočile pravočasno izvršitev planske zadolžitve v celoti. Iz tabelarnih prikazov je razviden celotni potek proizvodnje po količinskih in finančnih pokazateljih.

Setev - primerjava 1968 - 1969

Leto	smreka	gl. bor	ost.igl.	ost.list.	skupaj ha	
	ha	ha	ha	ha	igl.	list.
1968	0,30	0,08	0,11	0,10	0,49	0,10
1969	0,31	-	0,13	-	0,44	-

Setev je prirejena tako, da krije lastne potrebe po presajevalnem materialu v tekočem in prihodnjem letu. Ostali iglavci zajemajo setev črnega bora, macesna in duglazije. Uspeh je zadovoljiv, le tu in tam se kažejo praznine nastale zaradi poškodb po pticah pred in po kalitvi semena. Na sejankah ni bilo opaziti nobenih znakov obolenj. Izvršena so bila preventivna škropljenja.

Pikiranje - primerjava 1968 - 1969 v 000 kom

Leto	smreka	gl.bor	ost. igl.	ost.list.	Skupaj kom	
	kom	kom	kom	kom	igl.	list.
1968	-	160	-	-	160	-
1969	675	-	14	-	689	-

Zaradi urejene proizvodnje sejank je nam omogočena izvršitev presajevanja v celi sezoni (spomladi, poleti, jeseni) z ozirom na odgovarjajoče vremenske prilike. Spomladansko presajevanje je bilo uspešno z minimalnimi izpadi. Sadike so vitalne in zdrave.

Oddaja sadik - primerjava 1968 - 1969 v 000 kom

Leto	smreka	gl.bor	črni bor	ost.igl.	ost.list.	Skupaj kom	
	kom	kom	kom	kom	kom	igl.	list.
1968	205	108	152	13	8	478	8
1969	66	23	-	8	3	97	3

Vzrok nizke realizacije oddaje sadik izhaja iz možnega izpada smrekovih presajenk 2 + 1 v prvem polletju 1968 (dolgotrajna suša in poznejše občutne ohladitve, delno pa prodaja sadik v jeseni 1967). Navedeni nepredvideni izpadi bodo v končni fazi proizvodnje nadomeščeni v jeseni 1970. Za realizacijo plana obnove 1969 je na razpolago dovolj kvalitetnih sadik.

Stroški proizvodnje - primerjava 1968 - 1969

Leto	Letni plan OD+material	Realizacija stroškov I. polletja		
		Osební doh.	Material in usl.	Skupaj
1968	579.545,66	127.504,01	54.325,22	181.829,23
1969	603.143,40	152.608,44	57.620,59	210.229,03

Višji proizvodni stroški izhajajo iz povečanih del v presajevanju, vzdrževanju mlajših kultur presajenk (pikiranje poleti in jeseni 1968 ter vzdrževanje tekoče proizvodnje), kakor tudi iz delnega povišanja osebnih dohodkov v prvem polletju 1969. Ob upoštevanju, da je realizacija osebnih izdatkov v prvem polletju dosežena s 35 % z ozirom na celoletni plan, smatramo, da proizvodnja poteka normalno tako v finančnem, kot tudi v količinskem pogledu.

Adamič Danijel

IV. GOJENJE IN VARSTVO GOZDOV

Za realizacijo gozdnogojitvenih in varstvenih del v prvem polletju 1969 je ob primerjavi z istim obdobjem v preteklem letu, značilen znatno manjši obseg izvršenih del pri pogozdovanju, čiščenju, redčenju in reševanju iglavcev, povečala pa se je količina izdelanih slučajnih pripadkov. Zaradi razmeroma dolge zime in obilice snega, je dinamika izvršitve del v spomladanskih mesecih precej zaostala, obsežni snegolomi v srednjeodobnih sestojih iglavcev pa so iz varstvenih razlogov diktirali posek in izdelavo slučajnih pripadkov.

Količinska realizacija posameznih vrst del v 1. polletju 1969 je naslednja:

1) Pogozdovanje, intenzivni nasadi in spopolnjevanje

V hektarih izražena količinska realizacija je naslednja:

Gozdni obrat	Družbeni sektor				zasebni sektor				Skupaj			
	plan	poll. real.	%	Poll. r.68	plan	poll. real.	%	poll. r.68	plan	poll. real.	%	poll. r.68
Novo m.	30	7	23	13	11	1	12	8	41	8	20	21
Straža	16	1	7	2	19	4	23	8	35	5	15	10
Podturn	26	3	12	10	3	-	3	2	29	3	11	12
Črmoš.	15	5	29	-	4	1	33	4	19	6	30	4
Črnomelj	20	6	27	13	14	4	31	8	34	10	29	21
Metlika	1	-	-	-	2	-	-	6	3	-	-	6
Trebnje	7	1	15	1	12	2	13	16	19	3	14	17
GG skupaj	115	23	19	39	65	12	20	52	180	35	20	91

V tabeli je prikazano vse pogozdovanje skupaj. Od skupno pogozdene površine v obeh sektorjih lastništva odpade na intenzivne nasade 2,31 ha, na spopolnjevanje nasadov pa 3,62 ha.

Letošnja spomladanska realizacija je zelo skromna, saj je s 35 ha pogozdenih površin dosežen letni plan komaj z 20 %, v primerjavi z lanskim letom pa je bilo posajenih kar 56 ha manj. Vzroke za tako majhno realizacijo je iskati v manjšem letnem planu (letos 180 ha, lanska letna realizacija 258 ha) in v pomanjkanju sadik.

Glede slednjih je situacija taka, da jih bo v lastnih drevesnicah za potrebe plana dovolj na razpolago v jeseni. Nesmiselno pa bi bilo spomladi sadike kupovati samo zato, da bi bila spomladanska realizacija večja. Sicer pa je od 1.768 ha pogozdenih površin v petletnem razdobju 1964-1968 znašala spomladanska realizacija 460 ha, kar predstavlja 26 %. Za jesen nam preostane za pogozdovanje še 145 ha, kar bomo lahko naredili (v letu 1966 smo od 583 ha pogozdili v jeseni 403 ha), ker bomo imeli na razpolago dovolj lastnih sadik, računati pa moramo tudi s tremi vrstalnimi stroji znamke "Gribor", ki bodo lahko v mnogočem skrajšali potreben čas za sezono pogozdovanja.

Priprava tal je bila izvršena na 34 ha površine, kar pomeni, da čistine praktično niso bile pogozdovane.

Uspeh pogozdovanja je zaradi obilice padavin v spomladanskem času zelo dober, izjema predstavlja le triletni črni bor, ki je bil v glavnem že v jeseni lanskega leta posajen. Izpad pri tem boru ni nastal morda zaradi nepravilne manipulacije ali suše, ampak zaradi predolgih srčnih korenin brez koreninskih laskov (vzgojna oblika sadik 3+0 let).

Tudi letos so bile vse sadike pridelane v lastnih drevesnicah, jelka pa je bila nabrana v naravnem podmladku. Poraba sadik po drevesnih vrstah je v primerjavi s porabo v lanskem prvem pletju naslednja:

Drevesna vrsta	Porabljeno št. spomladi 1969	%	Porabljeno št. spomladi 1968	%
Smreka	65.821	60,2	170.209	44,1
Jelka	30.610	27,9	33.910	8,8
Macesen	3.915	3,6	-	-
Zeleni bor	2.590	2,4	18.900	4,9
Zelena duglazija	3.600	3,3	-	-
Domači oreh	2.861	2,6	1.573	0,4
Črni bor	-	-	142.561	36,9
Rdeči bor	-	-	13.400	3,5
Rdeči hrast	-	-	5.450	1,4
Jesen	-	-	81	-
Skupaj	109.397	100,0	386.084	100,0

Podobno kot pri površinah, je tudi poraba sadik mnogo manjša od lanskoletne.

Poraba sadik po gozdnih obratih in gostota sajenja je naslednja:

Gozdni obrat	Pomlad 1969		Pomlad 1968	
	kom	gostota kom/ha	kom	gostota kom/ha
Novo mesto	28.296	3.368	69.561	3.327
Straža	23.720	4.450	40.850	4.126
Podturn	4.513	1.419	48.098	3.975
Črmošnjice	11.671	2.023	17.096	4.621
Črnomelj	35.225	3.591	99.902	4.646
Metlika	-	-	26.200	4.062
Trebnje	5.972	2.220	84.377	5.023
GG skupaj	109.397	3.110	386.084	4.224

Poprečna gostota sajenja je letos precej manjša, za kar je iskati razloge v drugačni strukturi porabljenih sadik. Medtem, ko je bilo lani porabljenih veliko sadik jelke in črnega bora (gostota okrog 6.000 kom/ha) pa je bilo letos porabljenih relativno veliko domačega oreha (GO Podturn in Črmošnjice), kjer znaša gostota okrog 400 kom/ha. Od skupnega števila 5.000 kom domačega oreha, kolikor ga je bilo pridelanega v drevesnicah, smo 2.861 kom posadili sami, preostalo količino pa prodali kmetom po zmernih cenah. To je eden od ukrepov, da se bo ta plemenita drevesna vrsta bolj razširila.

2) Dognojevanje in okopavanje z dognojevanjem

V letnem planu je bilo predvideno dognojevanje na površini 61 ha, okopavanje z dognojevanjem pa na površini 26 ha (skupno 87 ha). Realizacija je nekoliko nižja in sicer znaša pri dognojevanju 46 ha pri okopavanju z dognojevanjem pa 32 ha (skupaj 78 ha, kar predstavlja 90 % realizacije letnega plana). Izpad je nastal zato, ker je bila zaradi večje gostote posajenih sadik, porabljena po hektaru večja količina gnojila. Za dognojevanje je bilo porabljenih 23 ton kombiniranega granuliranega gnojila NPK=4:14:11 (okrog 300 kg/ha). Z izjemo 2 ha na GO Podturn, je bilo vse dognojevanje izvršeno v nasadih družbenega sektorja.

Pri sajenju domačega oreha se je uporabljal hlevski gnoj v kombinaciji z umetnim gnojilom (GO Podturn in Novo mesto).

3) Negovalna dela (obžetve, čiščenje, redčenje, reševanje iglavcev)

V tabelarni obliki je v hektarih izražena količinska realizacija posameznih vrst negovalnih del v primerjavi s planom in lanskoletno realizacijo naslednja:

Obžetve - ha

Gozdni obrat	Družbeni sektor				Zasebni sektor				Skupaj			
	plan	poll. real.	% r.68	poll.	plan	poll. real.	%	Real. pol. 68	plan	poll. real.	%	poll. 5.68
Novo m.	209	22	10	5	114	9	8	-	323	31	9	5
Straža	151	7	5	3	76	1	1	7	227	8	3	10
Podturn	70	4	6	4	12	9	75	-	82	13	16	4
Črmoš.	54	9	17	4	19	1	5	-	73	10	14	4
Črnomelj	107	2	2	2	69	2	3	1	176	4	2	3
Metlika	7	-	-	1	90	-	-	15	97	-	-	16
Trebnje	30	4	13	4	135	18	13	7	165	22	13	11
GG sk.	628	48	8	23	515	40	8	30	1.143	88	8	53

Čiščenje - ha

Novo mes.	128	2	2	9	92	7	8	-	220	9	4	9
Straža	107	3	3	64	95	15	16	43	202	18	9	107
Podturn	39	7	18	6	7	-	-	1	46	7	15	7
Črmoš.	19	1	5	-	22	7	32	6	41	8	19	6
Črn.	80	15	19	24	69	5	7	19	149	20	13	43
Metlika	10	-	-	-	18	-	-	10	28	-	-	10
Trebnje	50	3	6	9	100	16	16	38	150	19	9	41
GG sk.	433	31	7	112	403	50	12	117	836	81	10	229

Redčenje (I+II) - ha

Gozdni obrat	Družbeni sektor			Zasebni sektor				Skupaj				
	Plan	poll. real.	%	5.68	Plan	poll. real.	%	r. poll. 68	plan	poll. real.	%	poll. r.68
Redčenje (I+II) - ha												
Novo m.	132	24	18	20	4	-	-	4	136	24	18	24
Straža	211	10	5	56	29	2	7	9	240	12	5	65
Podturn	17	-	-	2	1	-	-	-	18	-	-	2
Črmoš.	97	10	10	17	-	-	-	-	97	10	10	17
Črn.	160	16	10	69	-	-	-	1	160	16	10	70
Metlika	2	1	50	-	-	-	-	-	2	1	50	-
Trebnje	25	3	12	1	25	7	28	4	50	10	20	5
GG sk.	644	64	10	165	59	9	15	18	703	73	10	183

Reševanje iglavcev - ha

Novo m.	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-
Straža	1	1	100	-	12	1	8	4	13	2	15	4
Podturn	7	-	-	7	20	1	5	5	27	1	4	12
Črmoš.	32	1	3	9	4	-	-	-	36	1	3	9
Črn.	28	5	18	18	33	8	24	15	61	13	21	33
Metlika	2	-	-	-	2	1	50	-	4	1	25	-
Trebnje	1	-	-	4	8	2	25	17	9	2	22	21
GG sk.	71	7	10	38	81	13	16	41	152	20	13	79

Iz tabelarnega prikaza je razvidno, da je letni plan obžetev dosežen z 8 %, čiščenja z 10 %, redčenja z 10 % in reševanja iglavcev s 13 %. V primerjavi z lanskim obdobjem je razen pri obžetvah (lanskoletna suša), letošnja polletna realizacija mnogo manjša. Vzroke za to je iskati v dolgi zimi, zaostanku redne sečnje in potrebe po izdelavi slučajnih pripadkov. S primerno organizacijo dela, bo zaostanek v dinamiki letnega plana nadoknaditi do konca leta. Problematična bo morda le realizacija redčenja pri čemer pri zaostanku posebej izstopa GO Straža.

4) Varstvo gozdov

Količinska realizacija posameznih varstvenih del v primerjavi s planom in lanskim obdobjem je naslednja:

Vrsta dela	Sektor last.	Plan 1969	Poll. real.	%	Porab. N-din	Poll. real.	kol. 1968
Polaganje in izdelava	SLP	315	67	21	1.680,00		170
lovnih dr.-m3	ZAS	301	28	9	696,75		67
	SK	616	95	5	2.376,75		237
Kleščenje stoje-čega drevja-m3	SLP	3.991	911	23	12.752,32		1.745
	ZAS	130	72	55	1.008,00		20
	SK	4.121	983	24	13.760,32		1.763
Izdelava sluč. pripadkov-m3	SLP	6.614	7643	115	43.564,42		4.588
	ZAS	160	215	134	1.227,44		61
	SK	6.774	7858	116	44.791,86		4.649
Čiščenje proti-požar.pasov-m3	SLP	28.450	34650	121	6.930,00		29.630
	ZAS	107.990	49490	46	9.898,00		65.965
	SK	136.440	84140	62	16.828,00		95.595
Ograja proti divjadi - m	SLP	1.200	1100	92	7.150,00		-
	ZAS	600	300	50	1.950,00		-
	SK	1.800	1400	78	9.100,00		-
Ostala varst. dela-ure	SLP	4.480	2048	46	18.022,40		1.432
	ZAS	1.911	445	23	3.916,00		737
	SK	6.391	2493	39	21.938,40		2.169

Porabljena sredstva za varstvo gozdov skupaj:

1969 1968

SLP	90.099,14	73.355,18
ZAS	18.696,19	21.982,91
SK	108.795,33	95.338,09

Zelo močan porast je opazen pri izdelavi slučajnih pripadkov, saj je bil plan že ob polletju presežen za 16 %, čeprav je v gozdu ostalo še precej neizdelanih snegolomov in podrptic. Predvsem gre za drobne sortimente iglavcev (motke, gradbeni in celulozni les), ki za izdelavo zahtevajo precej časa (majhni normativi). Največ slučajnih pripadkov so imeli ravno na GO Straža (3.355 m³), zaradi česar so v tolikšnem zaostanku pri redčenju.

Tudi letošnjo pomlad so bili, podobno kot prejšnja leta, pregledani vsi nasadi zelenega bora zaradi morebitne okužbe po mehurjevki (*Cronartium ribicola*). Medtem ko je bilo pri pregledu kultur zelenega bora v letu 1968 ugotovljenih 668 okuženih osebkov, se je v letošnjem letu število zmanjšalo na 592. To pomeni, da ta nevarna bolezen nazaduje. Pri podrobnejši analizi nahajališč okužbe lahko ugotovimo, da je na nekaterih objektih mehurjevka skoraj popolnoma izginila (Sončnik na GO Novo mesto) drugje pa se je pojavila na novo (Meniški steljniki na GO Podturn - 80 okuženih drevesc). Tudi v bodoče bo potrebno posvetiti vso skrb za zatiranje te nevarne bolezni.

Od ostalih škodljivcev je omeniti smrekovo ušico (*Shermes abietis*), ki se je pojavila na nasadih smreke in macesna, vendar v nekoliko manjši intenziteti, kot prejšnja leta. Precej škode je, zlasti na iglavcih (macesen, zeleni bor) napravila divjad.

Gozdnih požarov je bilo po številu 7 (v lanskem prvem polletju 34), zajeli pa so 6,88 ha gozdne površine. Največjo škodo so povzročili požari na intenzivnih nasadih in sicer v k.o. Bojanja vas (1,94 ha - škoda 11.477 din), v nasadu Bojanci (1,74 ha - škoda 12.754 din) in v nasadu Škrilj (1,20 ha - škoda 10.524 din). Ker imamo intenzivne nasade zavarovane, nam je zavarovalnica povrnila škodo v znesku 34.755 din.

5) Finančna realizacija

Že pri količinski realizaciji najvažnejših gojitvenih del je razvidno, da je zaostanek precejšen. To potrjuje tudi finančna realizacija, ki je za celotno podjetje naslednja:

Sektor lastništva	Letni plan	Real. do 30.6.1969	%	Real. do 30.6.1968
Družbeni	1.371.894,89	281.551,45	20,5	371.754,13
Zasebni	782.563,60	125.764,93	16,1	366.536,11
Skupaj	2.154.458,49	407.316,38	18,9	738.290,24

Finančna realizacija je torej dosežena komaj z 18,9 %, v primerjavi z lanskim letom pa je kar za dobrih 33 milj. S din manjša. To pomanjšanje gre predvsem na račun pogozdovanja, ki je letos planirano in ob polletju realizirano v veliko manjšem obsegu. Seveda pa se bo treba zelo potruditi, da bomo v drugi polovici leta nadoknadili zamujeno v prvem polletju.

ing. Jože Petrič

V. IZKORIŠČANJE GOZDOV

Posek in izdelava gozdnih sortimentov se je v preteklem polletju srečala z vremenskimi ovirami, ki so povzročile izpad v proizvodnji. Velika količina snega, ki je zapadel v februarju je popolnoma paraliziral vsako delo v vseh fazah proizvodnje. Poleg tega, da je zaradi svoje obilnosti onemogočil delo v gozdu, je sneg povzročil veliko poškodb na drevju (polomil vrhove dreves pa tudi sama drevesa), tako da so gozdni obrati po otoplitvi bili prisiljeni najprej izdelovati polomljena drevesa. Sama izdelava snegolomov, posebno pa dreves tanjših dimenzij je počasnejša - učinek je manjši. Zato je bilo potrebno večje število gozdnih delavcev. Vse to je povzročilo, da se je redna sečnja in izdelava iglavcev zavlekla.

To nam kažejo tudi podatki posekanega in izdelanega lesa v primerjavi z lanskim letom za isto obdobje:

		1968	1969	%
iglavci	m3	20.028 m3	15.242 m3	76
teh.les list.		16.416 m3	14.015 m3	85
prostorninski les		31.202 prm	22.664 prm	72
Skupaj listavci		36.677 m3	28.742 m3	80
Lesna masa skupaj		56.703 m3	43.989 m3	76

Druga primerjava z letnim planom nam tudi kaže izpad v proizvodnji in sicer:

	plan 1969	izvrš.1969	%
iglavci	18.000 m3	15.242 m3	84
teh.les list.	13.446 m3	14.015 m3	105
prostorninski les	21.960 m3	14.732 m3	67
Listavci skupaj	35.406 m3	28.747 m3	81
Lesna masa skupaj	53.406 m3	43.989 m3	82

Izpad v proizvodnji gozdnih sortimentov kot že povdarjeno, je nastal predvsem iz naslednjih razlogov:

- v januarju od planiranih 14 delovnih, realiziranih 10 dni
- v februarju od planiranih 16 delovnih, realiziranih 8 dni
- v marcu od planiranih 19 delovnih, realiziranih 13 dni
- v aprilu od planiranih 20 delovnih, realiziranih 13 dni
- v maju od planiranih 20 delovnih, realiziranih 15 dni
- v juniju od planiranih 20 delovnih, realiziranih 17 dni

To kaže, da je bilo v prvem polletju 1969 leta od planiranih 109 delovnih dni realiziranih samo 77. Poleg tega je izpad v proizvodnji deloma pripisati izdelavi slučajnih pripadkov oziroma podelavi snegolomov (majhna storilnost). Kljub vsemu izpadu je storilnost delavcev ostala na isti višini kot v lanskem letu za isto obdobje, oziroma je večja, če upoštevamo, da je poprečno število delavcev v lanskem polletju bilo večje (160) in število doseženih delovnih dni tudi večje (95). Torej smo v prvem polletju s poprečno 158 delavci v 77 delovnih dneh in z 81 motornimi žagami izdelali 43.989 m³ gozdnih sortimentov.

V lanskem polletju pa smo s 160 delavci v 95 delovnih dneh in s 70 motornimi žagami izdelali 55.684 m³.

Maklanju bukove celuloze ni bila posvečena tolikšna pozornost kot prejšnja leta, ker je izvoz bukovih okroglic in drv vrednostno ugodnejši. Kljub temu je storilnost po delavcu za 30 % večja od planirane.

V drugi fazi (spravilu) je, kljub zalogam, ki so enake kot so bile ob koncu lanskega polletja, manj lesa spravljene- ga do kamionskih cest. Razlog je isti - izpad v poseku in izdelavi lesa. Problem spravila lesa se poleg navedenega stopnjuje tudi zaradi voznikov, katerih število je vsako leto manjše, mehanizacija spravila pa jih ne more popolnoma nadomestiti.

Pri nakladanju lesa na kamione je ravno tako izpad 15 delovnih dni po delavcu. Izpad je nastal iz istih razlogov (sneg, dež), deloma pa zaradi popravila kamionov in montaže novih nakladalnih naprav. V preteklih šestih mesecih je poprečno 24 nakladalcev delalo 95 delovnih dni in naložilo na kamione 35.983 m³ gozdnih sortimentov.

Odkup lesa je za 3.000 m³ manjši, kot je bil v lanskem polletju za isto obdobje in sicer:

1969	25.349 m ³
1968	28.272 m ³

Podoben izpad je tudi pri prodaji lesa, kar je razvidno iz naslednjega:

	1969	1968
ZAS sektor	24.793 m ³	26.757 m ³
SLP sektor	35.263 m ³	44.119 m ³
	<hr/>	<hr/>
	60.056 m ³	70.876 m ³

Vsi ti izpadi so se obravnavali mesečno na sestankih upraviteljev zaradi ukrepov, ki naj bi stanje v proizvodnji normalizirali.

Predlogi ukrepov zadnjega kolegija za pospešitev in nadomestitev izpada v proizvodnji so naslednji:

1. Zmanjšanje izpada efektivnih delovnih dni pri obstoječem številu delovne sile,
2. Uvajati in razširjati novo tehnologijo obvejevanja,
3. Podaljšanje delovnega časa
4. Povečanje števila delavcev.

Pri spravi lesa:

1. Povečati disciplino zavarovanih in pogodbenih voznikov (večje število delovnih dni)
2. Večja angažiranost traktorskih storitev (spravilo)

Pri prevozih:

1. Organizirati (urediti) skladiščno razkladalno službo na železniških postajah,
2. Podaljšati delovni čas nakladanja in prevoza, celo na sobote,
3. Aktivirati prevoze z enoosno in dvoosno prikolico,
4. Pravilnejša razporeditev prevoza in medobratno izposojanje prevoznih sredstev (kamionov),
5. Najemanje tujih prevoznih sredstev.

Dosledno posluževanje oziroma izvajanje tako oblikovanih ukrepov zadnjega kolegija bi privedlo na planirano dinamiko proizvodnje že v avgustu.

dipl. ing. Kalinovič Radomir

VI. GOZDNA MEHANIZACIJA

A. Investicije v mehanizaciji

Prva polovica leta 1969 je bila v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta s stališča nabave mehanizacije precej ugodnejša. V prvi polovici leta smo v okviru plana nabave mehanizacije nabavili:

1. Hidravlično dvigalo Hiab 177 - vključujoč montažo	76.748,50
GO Podturn	
2. Hidravlično dvigalo Hiab 173-2 kom, brez montaže	113.416,85
GO Podturn in Črmošnjice	
3. Hidravlično dvigalo Hiab 193/15, 2 kom, brez montaže	44.075,00
GO Straža in Novo mesto	
4. Traktor goseničar - Buldožer TG 90-SH	232.473,55
Gradbeni obrat	
5. Avtobus - OM Lupetto	108.500,00
GO Podturn	
6. Kombibus-Turist 1600 IMV	38.550,30
uprava	
7. Univerzalno dvigalo "Greitzug"	1.851,00
GO Straža	
8. Traktorski opleni za Fe 35	2.440,00
GO Črnomelj	
Skupaj	<u>618.063,20</u>

Od skupno predvidenih denarnih sredstev v letu 1969 za nabavo mehanizacije in opreme (935.000,00 N-din) je bilo v prvi polovici leta izkoriščeno 618.060,00 din, ali 66 %. Za še razpoložljivi del denarnih sredstev 316.940,00 din pa je oprema deloma že nabavljena (3 dvoosne kamionske prikolice, 2 kombibusa itd.), deloma pa je nabava v teku (1 kom Hiab 173, teleskopsko švedske ročice), kar pa bo seveda zajeto v poročilo ob koncu leta.

B. Motorne žage

V januarju je bila izdelana analiza stroškov motornih žag po posameznih obratih za 3 leta nazaj. Iz nje je moč sklepati o upravičenosti, oziroma neupravičenosti nastalih stroškov po m³. Na osnovi tega je bil izdelan predlog za odprodajo motornih žag delavcem sekačem s tabelami za materialni del nadomestila za delo z motorno žago. Predlog je bil dan v razpravo, a delavski svet o njem še ni sklepal.

Z namenom lažjega dela v gozdu pri izdelavi gozdnih sortimentov smo v letošnjem letu nabavili tudi nekaj lažjih švedskih motornih žag Husquarna. Od ameriške firme "McCULLOCH" pa smo

dobili na poizkušnjo 3 lažje motorne žage, ki se odlikujejo predvsem po tem, da so izredno lahke. O končni oceni o njihovi vzdržljivosti je za sedaj še prezgodaj govoriti, vendar prve izkušnje ne kažejo slabo.

Vse omenjene lahke motorne žage so primerne za novo tehniko klešččenja podrtih dreves z motornimi žagami, ki se je pojavila v zadnjem času in o uvedbi le-te mislimo tudi pri nas. Z uvajanjem tega bomo začeli že v letošnjem letu.

C. Prevozni park

Število kamionov se v prvi polovici letošnjega leta ni spremenilo. Sprememba je nastala le pri traktorjih in sicer tako, da smo traktor od GO Črnomelj opremili za spravilo lesa. Podjetje razpolaga torej z 18 kamioni in 2 traktorji na prevozu s skupno tonažo 110,5 ton. Na spravilu lesa je 5 traktorjev Fe 35. Z nabavo 3 dvoosnih 10-tonskih kamionskih prikolic, katere bodo vozili 10-tonski kamioni OM 150, pa se bo v drugi polovici leta povečala skupna tonaža za 30 ton.

Kot je že v investicijah mehanizacije prikazano, smo do polovice leta nabavili 5 hidravličnih Hiab dvigal (2 kom Hiab 193/15, 1 kom Hiab 177 in 2 kom Hiab 173). Tri težja dvigala 177 in 173 z maksimalno močjo dviganja 3 tone na najkrajši ročici, služijo za nakladanje hlodovine na težja 10-tonska Omova vozila, katerim so priključene enoosne ali dvoosne kamionske prikolice. Namen tega je doseči:

1. Hitrejše in cenejše nakladanje.
2. Nakladanje težjih kamionov do njihove nosilnosti, kar je bilo pri ročnem nakladanju nemogoče.
3. Bolje izkoristiti motor kamiona, ki je grajen za vleko prikolice.
4. Doseči v končni fazi pocenitev stroškov prevoza po tkm.

Tudi namen nabave dvigal Hiab 193/15 je isti kot prej, samo da so dvigala Hiab 193/15 primernejša za montažo na vozilo z manjšo tonažo.

Razume se, da ima nabava take mehanizacije za posledico tudi spremembo v organizaciji prevoza in spravila. Le-tej bomo morali v bodoče posvetiti precej pozornosti, da bo končni cilj mehanizacije dosežen. Morebitni prvi zastoji ob uvedbi mehanizacije nas ne smejo zbegati, saj je znano, da vsaka večja sprememba v organizaciji dela, prevoza itd. v prvi dobi uvajanja povzroči celo zastoj v proizvodnji.

Obstoječi prevozni park je v prvi polovici letošnjega leta izpolnil sledeč plan prevozov:

1. Kamioni 715.941 tkm ali 40 % letnega plana, kar predstavlja v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta (811.115 tkm) za 9 % manj.
2. Traktorji na prevozu 25.734 tkm letnega plana, kar predstavlja v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta (41.035 tkm) za 64 % manj. Število traktorjev na prevozu se je namreč zmanjšalo za enega, na spraviu pa za toliko povečalo.

Količinska realizacija tkm po posameznih obratih je naslednja:

Prevoz s kamioni

Gozdni obrat	Prevoz v tkm od 1.1.-30.6.69			Realizacija od 1.1.-30.6.1968 %
	Letni plan	Realizacija	%	
Novo mesto	328.000	150.090	45,8	57,6
Straža	242.500	124.276	51,2	65,8
Podturn	475.000	153.795	32,4	41,1
Črmošnjice	372.500	145.677	39,1	51,9
Črnomelj	308.000	107.645	34,9	47,1
Gradb.obrat	68.000	34.458	50,7	54,4
Skupaj	1.794.000	715.941	40,0	47,3

Prevozi s traktorji

Podturn	30.000	8.532	28,4	38,0
Črnomelj	30.000	6.139	20,5	48,4
Gradb.obrat	30.000	11.063	36,9	50,6
Skupaj	90.000	25.734	28,6	45,6

Iz tabele prevozov je razvidno, da je v prvi polovici letošnjega leta izvršenih prevozov manj za 95.000 tkm (9 %).

Vzrok za manjšo realizacijo prevoza je iskati predvsem v neugodnih snežnih razmerah v letošnji zimi zaradi katerih sta spravilo in prevoz še posebno trpela. Kljub zmanjšanju lastnih prevozov, pa je tudi udeležba privatnih avtoprevoznikov v primerjavi z lanskim letom, letos občutno manjša in znaša le 48.000 tkm, v istem obdobju lanskega leta pa 89.000 tkm.

Stroški kamionov in traktorjev na prevozu po tkm od 1. 1. do 30. 6. 1969, brez amortizacije:

	Stroški po tkm	
	1969	1968
1. Kamioni s Hiab dvigali:		
TAM	80,75	71,75
OM Tigrotto	68,73	52,67
OM 150-Hiab 177	43,82	-
2. Kamioni brez Hiab dvigal		
TAM	70,63	59,36
FAP	59,70	54,33
OM Tigrotto	51,93	35,44
OM - 10 ton	47,90	32,65
Kamioni skupaj (1+2)	61,01	50,22
3. Traktorji na prevozu	90,39	-
4. Traktorji na vlačanju	3006 / obr. ura	-
5. Prikolica 2-osna 7 ton	1,28 /tkm	2,00

Tabele stroškov prevoza po tkm nam prikazujejo dvig stroškov po tkm pri vseh vozilih v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Vzrok za to je iskati pretežno v slabih razmerah v zimskem času, ko vozila niso v zadostni meri delala. Ni bilo torej tkm, stroški osebnih dohodkov šoferjev pa so kljub temu nastajali, kar je imelo za posledico dvig stroškov po tkm.

D. Gradbena in ostala mehanizacija

1. Gradbeni stroji

Realizacija gradbenih strojev v obratovalnih urah je razvidna iz sledeče tabele:

S t r o j	Letni plan obr. ure	Realizacija obr.ur za 6 mes.	
		1969	1968
Buldožer TG 90-S	1.200	849	815
Buldožer TG 90-SH	1.200	508	-
Drobilec	1.000	155	448
Kompresor Fagram			
3 kom	3.000	1.013	1.013
Valjar	800	284	202
Pionir (I+II)	500	136	376
Mešalec betona	500	-	92
Dvigalo-konzolno	200	-	-
Skupaj	8.400	2.945	2.946

Iz tabele je razvidno, da gradbeni stroji v prvi polovici leta še niso prišli do izraza.

Primerjava obratovalnih ur z istim obdobjem lanskega leta nam pove, da je bilo v istem obdobju lanskega leta izvršeno enako število ur.

$$\text{Indeks: } \frac{2945}{2946} = 100$$

2. Mehanizacija spravila lesa - žični žerjavi in traktorji

a) Z žičnimi žerjavi spravljena količina lesa znaša:

Obrat	Obratovalne ure		Realizacija v m ³ za 6 mes.	
	Plan	Realiz.	1969	1968
Novo mesto KS-1	700	411	512	1236
Podturn HA-2	800	-	-	1107
Skupaj:	1.500	411	512	2343

Indeks z žičnimi žerjavi spravljenega lesa znaša $\frac{512}{2343} = 0,22$

kar pomeni, da se je spravilo z žičnimi žerjavi zmanjšalo za 78 %. Žični žerjav HA-2 v Podturnu je pol leta stal, kar pa ni krivda na GO Podturn, pač pa na GO Novo mesto, ki je obljubil, da bo v prvi polovici leta zaposlil HA-2, kar pa ni storil. Podturn pa v tem času tudi ni mogel zaposliti, ker je z ozirom na obljubo GO Novo mesto preusmeril sečnjo.

b) Količina s traktorskimi vitli spravljenega lesa znaša:

Obrat	Obratovalne ure		Realizacija v m ³	
	Plan	Realizacija	1969	1968
Straža	1.300	708	1.333	1.074
Podturn	2.600	924	951+8593	837
Črmošnjice	1.300	486	1.049+ 987	656
Skupaj	5.200	2.118	3.333	2.567

Indeks s traktorskimi vitli spravljenega lesa je $\frac{3333}{2567} = 1,29$ kar pomeni, da se je spravilo s traktorskimi vitli povečalo za 29 %.

Stroški spravila z žičnimi žerjavi KS-1, upošteva je amortizacijo in pomožne delavce, neupoštevajoč eventualnih stroškov dovlačanja z vozniki znašajo 3.804 S din/m³.

Stroški spravila s traktorskimi vitli upoštevaje amortizacijo in pomožne delavce znašajo:

	Stroški za 6 mesecev	
	1969	1968
za GO Straža	1.218 S din/m ³	2.168 S din/m ³
GO Podturn	2.061 "	2.088 "
GO Črmošnjice	2.148 "	1.378 "

Iz poročila je razvidno, da je bila prva polovica leta gospodarjenja s stališča mehanizacije dokaj ugodna. Iz poročila je tudi razvidna velika udeležba zlasti nove mehanizacije na prevozu in spravilu.

ing. Jože Kure

VII. GOZDNE GRADNJE

Zelo slabi pogoji dela v mesecu januarju, februarju in delno v marcu so primorali gradbeni obrat, da je z deli v gradbeništvu pričel šele v aprilu. V zimskih mesecih so bili delavci le delno zaposleni pri raznih vzdrževalnih delih, čiščenju snega pri direkciji in pri podjetju "Dominvest". V aprilu pa so se pričela dela na pripravah za delo v letu 1969 in to priprava barak in ureditev prostorov za sezonske delavce pri gradnji gozdnih cest, priprava zemljišča ter naprava dovozne poti za gradnjo garaž v Pogancih. Vsled pomanjkanja delovne sile na skladišču Straža in nujnosti odpreme lesa, je bila na tem skladišču zaposlena skupina 4 delavcev skoro tri mesece. Zidarsko-tesarska grupa je delala še pri popravilu skladiščne stavbe v Črnomlju, adaptaciji prostorov v logarnici Trebnje, popravilu počitniškega doma in pričelo z deli na postavitvi brunarice za Bazo 20.

Z deli na gradnji gozdnih cest se je pričelo v mesecu maju in to:

- gozdna cesta Veliki plac - Lipni vrh,
- gozdna cesta Ambroževa hiša - Štricelj,
- gozdna cesta Mrzle doline - Ambrožev ovinek,
- gozdna cesta Ribnik - Sredgorski križ.

Delo mehanizacije v prvi polovici leta 1969 je zadovoljivo. Kljub slabemu vremenu smo poskušali zaposliti čimveč strojev pri lastnih delih in pri raznih uslugah. Usluge smo delali z buldožerjem pri gozdnih obratih - oranje snega, delo pri rigolanju vinogradov in pri ostalih podjetjih na teritoriju občine Novo mesto.

Kljub temu, da smo dobili že v marcu nov hidravlični buldozer, smo ga takoj zaposlili na uslugah pri SGP Pionir, kjer smo delali tudi s kompresorjem in valjarjem.

Tovorni avtomobil TAM 4500 - kiper pa je bil v glavnem zaposlen pri izvozu gozdnih sortimentov.

Kljub slabi zimi nismo imeli večje število izpadov iz dela - tako da je delo potekalo v redu. Poprečno je bilo v prvem polletju zaposlenih 33 delavcev.

Franc Štirn

VIII. OBRAT ZA GOZDARSKO NAČRTOVANJE

1. Urejanje gozdov:

Nadaljevala so se dela na izdelavi gospodarskih načrtov, ki smo jih obdelovali že v letu 1968. Zaključeni so bili gospodarski načrti za naslednje enote: Krka, Semič, Pendirjevka-Kobile in Črmošnjice, ki smo jih tudi oddali v potrditev pristojnim republiškim organom.

V februarju je bila izvršena revizija programov za gge Trebnje I. Revizijski načrt, ki vsebuje obenem tudi prilagoditev "Pravilniku", je bil oddan v potrditev v marcu 1969.

V prvi polovici 1969 smo tudi izvršili korekturo pri gospodarskem načrtu za gge Mirna. Načrt je bil izdelan v letu 1964 in deloma v letu 1965 na osnovi meritev in ostalih terenskih del, ki jih je izvajal Zavod za urejanje gozdov Novo mesto v letu 1963. Prevzemnik načrta GG Brežice se s kvaliteto načrta ni zadovoljil, zato smo na podlagi terenskih ogledov popravili vse opise sestojev, sestavili nove gojitvene osnove, deloma korigirali etat in sestavili nov tekstni del. Popravljeni načrt smo oddali GG Brežice. Republiški sekretariat za gospodarstvo je potrdil gospodarski načrt za gge Žužemberk.

Iz prejšnjih let so še v obdelavi naslednji gospodarski načrti:

Straža-Toplice	iz leta 1966 (obnova) dopolnitve tekstnega dela in programov,
Novo mesto	iz leta 1967 (obnova) tabelarni del dopol.,
Metlika	iz leta 1967 (osnovni) tekstni del in programi,
Mirna gora	iz leta 1968 (obnova) tabelarni del
Šentjernej	iz leta 1968 (obnova) tabelarni del.

Od teh je torej najdalj v obdelavi načrt za enoto Straža-Toplice. Zamuda je nastala zaradi zaostajanja pri prejšnjih načrtih, kar je podaljševalo izdelavni rok tudi za vse naslednje načrte. Pomembno je tudi to, da smo pri vseh načrtih prilagojevali programe sečenj in gozdnogojitvenih del melioracij v že preteklih letih ureditvene dobe, da bi tako dobili čimbolj stvarne programe, ki bodo tekom decenija zares izvršeni. Tako smo že tudi za gge Straža-Toplice, Novo mesto in Metlika popravili programe gojitvenih del, pri tem pa so seveda nastopila dodatna dela. Pri gge Mirna gora in Šentjernej so programi dokaj stvarni. Operativa je pri tem zelo sodelovala, kar zagotavlja, da načrtov v bodoče ne bo potrebno spreminjati.

V letu 1969 je naša glavna naloga ureditev gozdov v gge Črnomelj in Tanča gora. Enoti bosta zajemali večinoma zasebne gozdove z manjšimi kompleksi družbenih gozdov (v gge Črnomelj, Zastava, Loka, Vel. Bukovje in Hrastovo brdo, v gge Tanča gora, Miklerji) ter posameznimi parcelami v družbeni lastnini. Obe enoti skupaj bosta merili ca 11.000 ha. V letošnjem prvem polletju so se izvajala le pripravljalna dela: nabava kart, ugotavljanje posestnega stanja, razmejevanje, izločanje oddelkov in obeleževanje. Pripravljalna dela še niso zaključena. Zaradi velikih priraslih gozdnih površin, neizrazitih meja med gozdom in poljedelskimi kulturami ter neurejenih posestnih meja je delo pri razmejevanju zelo zamudno in zato tudi dražje. Še posebne težave nam povzročajo steljniške površine, zlasti tiste, ki jih lastniki neredno izkoriščajo. Tu je pogosto nemogoče postaviti točno mejo med gozdom in steljnikom, visoka praprota pa še otežuje že tako najhno preglednost in orientacijo.

Poleg teh gospodarskih načrtov smo sestavili tudi letne gospodarske načrte za vse enote, kjer načrti niso potrjeni. Tako smo letos sestavili na podlagi planov posameznih gozdnih obratov letne načrte za naslednje gge: Krka, Straža-Toplice, Črmošnjice, Semič, Mirna gora, Metlika, Novo mesto-jug, Novo mesto-sever, Šentjernej, Pendirjevka-Kobile, Črnomelj in Tanča gora. Te načrte so potrdile pristojne občine z odločbami in v okviru teh načrtov se izvaja gospodarjenje.

Finančna realizacija urejanja gozdov po posameznih gozdnogospodarskih enotah je naslednja:

E n o t a	Realizacija N-din
1. Straža-Toplice	9000,80
2. Črmošnjice	6592,30

E n o t a	Realizacija N din
3. Šentjernej	29973,75
4. Črnomelj	3868,30
5. Tanča gora	80235,00
6. Mirna gora	23595,45
7. Metlika	5940,00
S k u p a j :	193962,60

2. Projektiranje gozdnih cest

Ekipa za projektiranje gozdnih cest, ki jo sestavljajo inženir projektant in dva tehnika projektanta je v prvi polovici leta 1969 opravljala naslednja dela:

- a) projektiranje gozdnih cest,
- b) izdelava perspektivnega programa,
- c) dopolnjevanje katastra gozdnih cest,
- d) nadzor pri gradnjah gozdnih cest.

- a) Pri terenskih delih smo izvršili meritve pri naslednjih cestah:

Soteska - peskokop	v dolžini	0.7 km
Mostni hrib - Rotovka	v dolžini	0.5 km
Veliki plac-Lipni vrh	v dolžini	1.3 km
Gaber-Smuk	v dolžini	<u>1.7 km</u>
	Skupaj	4.2 km

Delno smo opravljali terenska dela tudi pri Gubčevi in Kotarjevi ulici.

Vzporedno s terenskimi deli so bila izvajana tudi pisarniška dela za že navedene ceste in na novo izdelani ali dopolnjeni predračunski elaborati še za naslednje ceste:

Červan-Macosen
Nenec-Velika Prepadna
Iaze-Srednja vas
Ambroževa hiša-Štricelj
Mrzle doline-Ambrožev ovinek

Skupna realizacija za projektirana dela znaša 52.530,55 din. Pripomniti je treba, da navedena realizacija ni popolna, ker niso bile izdane situacije za tista dela, katera so bila samo začeta v prvem polletju.

- b) Poleg projektiranja je v tekoči izdelavi tudi perspektivni program gradnje gozdnih cest.
- c) Za kataster gozdnih cest smo posneli nekaj cest na Brezovi rebri in dopolnili kataster z novimi podatki.
- d) Inženir projektant je nadzoroval gradnjo gozdnih cest in sodeloval pri prevzemih gradbenih del za mesečne obračune.

Precej dela je bilo vloženega tudi v pripravo dokumentacij za izdajo načelnih in gradbenih dovoljenj.

3. Arondacija in urejanje gozdnega katastra

Tudi v prvi polovici leta 1969 se je arondacija izvajala zelo malo. Pomembno je, da se je pristopilo k zaokroževanju kompleksov družbenih gozdov v gge Črmošnjice, vendar še ni bilo nobenih rezultatov. Zelo nujna je postala razmejitev interesov med KZ Črnomelj in GG Novo mesto na območju gospodarske enote Črmošnjice, Mirna gora in Semič, pri čemer bo nujno vpisati pri občinskem sodišču v Črnomlju pravico uporabe v korist GG Novo mesto na vseh družbenih gozdovih v občini Črnomelj.

4. Izdelave nove državne karte v M 1:10000 za območje Kočevskega roga, ki jo financira GG Novo mesto skupno z Zvezno geodetsko upravo, je zaključena in pripravljena za tisk.

Ob pripravljalnih delih v gge Tanča gora in Črnomelj se istočasno izvajajo geodetske meritve vseh nasadov v teh dveh enotah, da bomo dobili čim točnejše podatke o lokacijah in površinah vseh večjih kompleksov nasadov.

5. Sodelavci Biroja za gozdarsko načrtovanje iz Ljubljane so letoš skartirali gozdne združbe in rastiščne gojitvene tipe na preostali površini gozdov gge Novo mesto - Jug. S tem je v tej enoti, ki bo merila ca 6800 ha zaključeno fitocenološko kartiranje.

ing. Peter Cujnik

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Delavski svet je na seji dne 30.8.1969 razpravljal in sklepal o naslednjem:

1. Potrdil je polletni obračun poslovanja podjetja in delovnih enot.
2. Sprejel je sklep o priključitvi skladišča Novo mesto h gozdnemu obratu Novo mesto. Pri tem je delavski svet upošteval, da je gozdni obrat že doslej dostavljal drva in drug les potrošnikom. S tem so se dela med gozdnim obratom in skladiščem prepletala, zaradi česar ni potrebno, da je skladišče formalno ločeno od obrata. Z združitvijo bo enostavnejše dopolnjevati dela v konicah, tako na skladišču kot obratu. Delavci, ki bi radi delali v gozdu bodo lahko dobili delo v gozdu, gozdni delavci pa na skladišču. Poleg tega pa se je z združitvijo rešilo vprašanje števila zaposlenih uslužbencev.
3. Delavski svet je sprejel nekatere spremembe prodajnih in odkupnih cen.
4. Sprejel je sklep o spremembi investicijskega plana. Gozdno gospodarstvo je kupilo dva kombibusa IMV za GO Novo mesto in Črnomelj, ki bosta služila za prevoz delavcev na delo. Kupilo je dve škropilnici, s katerimi bodo škropili v drevnicah po plevelu in ga s tem uničevali.

Gozdni obrat Podturn bo nabavil kotel za delavsko kuhinjo za kuhanje enolončnice za njihove delavce in za delavce GO Straža.

V zvezi z investicijskim vzdrževanjem pa je sprejel sklep, da se plača popravilo oziroma razlika pri zamenjavi starega buldožerje za generalno popravljene buldožer TG 90 s hidravliki znesku 140.000,00 din.

Pri skladu skupne porabe pa je prišlo do naslednje spremembe:

- a) Odobril je plačilo letovanja otrok delavcev GG v Novigradu v znesku 10.814,40 din.
- b) Potrdil je predračun adaptacije počitniškega doma v Novigradu, ki znaša 23 milj. S din z opremo pa 26 milj. S din. Po predloženem načrtu se notranjost doma v celoti

spremeni tako, da se napravijo opečni stropi, boljši razpored sob z umivalniki in sanitarije v vsakem nadstropju. Naredi se nova kuhinja in manjša jedilnica v sami stavbi.

5. Sprejel je sklep o spremembi 47.člena pravilnika o delitvi osebnih dohodkov tako, da imajo delavci odslej pravico do 100 % nadomestila tudi v primeru, če se poškodujejo na poti na delo in iz dela. Nadalje je sprejel sklep, da se osnova za izračun osebnega dohodka za delovno mesto knjigovodja in administrator pri obratu za gozdarsko načrtovanje in za delovno mesto referent za socialno zavarovanje in evidenco OD poveča od 965,00 din na 990,00 din.
6. Imenoval je komisijo z nalogo, da pripravi predlog spremembe statuta, ki bo vsklajen z ustavo in zakoni. Za predsednika komisije je imenoval dipl.ing.Petrič Jožeta, za člane pa Ilc Staneta, Špiletič Bogomira, Kraševac Antona, dipl.ing. Belopavlovič Danico, dipl.ing.Japelj Boštjana in Markovič Franca.
7. Odobril je prispevek za realizacijo nekaterih programov narodne obrambe. V ta namen je prispeval 35.000,00 din.
8. Dominvest Novo mesto prosi, da mu Gozdno gospodarstvo proda hišo v Žabji vasi št.113. Delavski svet je mnenja, da se hiša ne proda.
9. Sprejel je sklep, da gozdno gospodarstvo nezgodno zavaruje vse konje katerih vozniki vozijo ali vlačijo les v gozdu in delajo v gozdu najmanj 140 ur mesečno. Poleg tega bo podjetje dalo prispevek za zavarovanje in sicer 1/2 premije, ki znaša letno 330,00 din, torej bo GG dalo prispevek v višini 16.500 din po konju.
10. Kastrin Tončka, delavka GO Črnomelj je zaprosila delavski svet, da bi odobril sredstva za adaptacijo stanovanja. Delavski svet je na podlagi razprave odločil, da se naj prošnjo pošlje stanovanjskemu podjetju Črnomelj, ker je to prevzelo hišo v gospodarjenje.
11. Delavski svet je sprejel na znanje zahvalo 42 otrok naših delavcev, ki so letovali v Novigradu.
12. Krajevni skupnosti Žužemberk je odobril kot pomoč pri gradnji novega mostu pri Šmihelu 25 m3 lesa.

13. Razpravljajal je^o pritožbi Bahor Olge in Jožeta, ki ugovarjata delitvi posojil za gradnjo stanovanjskih hiš. Na zadnji seji je delavski svet, ko je odločal o višini posojil prosilcem spremenil oziroma zmanjšal posojilo po prvotnem predlogu komisije za 5.000 din. Ker o posojilu dokončno sklepa delavski svet pritožbi ni mogel ugoditi.
14. Odobril je zamenjavo s katero da Gorše Alojz iz Podturna gozd, dobi pa gradbeno parcelo v Rožeku.

Na seji upravnega odbora, ki je bila 28.8.1969 pa so člani razpravljali in sklepali o naslednjem:

1. O gospodarjenju v prvi polovici leta.
2. O spremembah osebnih dohodkov za delovna mesta, ki se jim je povečal obseg dela, zaradi zmanjšanja števila zaposlenih delavcev v knjigovodstvu in administraciji. Tako se je na GO Novo mesto, h katerem se je priključilo skladišče, znižalo število zaposlenih iz pet na štiri. Prav tako je v Podturnu, saj delo namesto dosedanjih treh opravljata dva in v Črnomlju kjer bodo od sedanjih 5 delavcev opravili delo trije. Z zmanjšanjem števila zaposlenih bo podjetje znižalo neposredne režijske stroške za 3.720 din neto mesečno. Od tega zneska pa bodo dobili povečane osebne dohodke tisti, ki se jim je delo povečalo, le 465 din. Po sklepu upravnega odbora znašajo osnove:

		dosedaj
- za blagajnika GO Novo mesto	1.050 din	1.005 di
- za knjig.oseb.doh.GO Novo mesto	1.050 "	1.005 di
- za administratorja GO Novo mesto	870 "	870 "
- za blagajnika GO Podturn	1.080 "	955 "
- za obrat.knjigov.GO Podturn	1.180 "	1.155 "
- za obrat.knjigov.GO Črnomelj	1.210 "	(dosedanja Sklepa ODS 1.120)
- za blagajnika GO Črnomelj	1.080 "	1.000
- za knjig.oseb.dohod.GO Črnomelj	1.050 "	1.000

Osebni dohodki se povečajo po tem sklepu delavcem GO Novo mesto in Podturn s 1.9.1969, delavcem GO Črnomelj pa, ko bo sklep o zmanjšanju števila na tri realiziran. Tako povečanje je v skladu s smernicami delavskega sveta in 5. točko sklepa delavskega sveta o spremembah in dopolnitvah pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, ki ga je sprejel 5. maja 1969.

3. Pripravil je predlog odkupnih in prodajnih cen in ga posre-
doval delavskemu svetu.
4. Prav tako je za delavski svet pripravil predlog sprememb
investicijskega plana.
5. Od strokovnih služb zahteva, da se čimprej izdelata predlog
sprememb in dopolnitev normativov za nakladalce kamionov
in ga posreduje v razpravo članom delovne skupnosti.
6. Absolventom srednje gozdarske šole, oddelek v Novem mestu,
je odobril 500 din kot prispevek k zaključku šolanja.
7. Novak Jožetu in Virant Magdi je bil odobren prevoz po zni-
žani ceni, ker si gradita novi stanovanjski hiši.
8. Pavlinovi iz Podhoste in Ivaneževi iz Gaberja, katerih sin
oziroma mož sta se smrtno ponesrečila v gozdu je odobril en-
kratno podporo v znesku 400 din.
9. V skladu s pravilnikom o kreditiranju šolanja je odločil, da
morajo Bračko Majda, ing. Pavlič Vili in Markovič Ludvik za-
četi z vračilom prejetega brezobrestnega posojila za šolanje.
10. Smrke Idi in Krapež Alenki je odobril štipendijo v obliki po-
sojila. Smrke Idi, ki obiskuje četrti razred srednje ekonom-
ske šole v Novem mestu je odobril 200 din, Krapež Alenki, ki
obiskuje prvi razred ekonomske šole pa 150 din.
Brkič Miroslavu, ki obiskuje drugi razred srednje gozdarske
šole v Karlovcu je odobril enkratno pomoč v znesku 300 din.
11. Z ozirom na odobreno posojilo Šetina Dragu, ki ga je dal
zdravstveni dom, je upravni odbor odločil, da se odda stano-
vanje v Dol. Toplicah, v katerem stanuje Šetina Drago, pod-
ročnemu zdravniku. Tako stališče je zavzel upravni odbor zato,
ker nihče od delavcev GO Podturn ni bil za stanovanje zainte-
resiran.

LETOVANJE NAŠIH OTROK V NOVIGRADU

Počitniški dom v Novigradu vsako leto sprejema na oddih in rekreacijo člane našega kolektiva in njihove družine. Tam se začasno (vsaj lo dni) sprostijo, zbližajo in prepustijo naravi, da se v soncu, kopanju in dobri prehrani oddaljijo od vsakdanjih skrbi in dela. To prepuščanje odmoru, soncu in morski vodi jih poleg spremenjenega okolja, vsakdanjega dela itd. fizično in duševno krepi.

Ta naš dom že vrsto let ne sprejema tistih, katerim je v glavne namenjen, to je najštevilnejšo kategorijo zaposlenih - fizične delavce in njihove družine. Kako se motimo, če mislimo, da bomo prihranili v družinski kalkulaciji stroške, če ostanemo doma. V primeru, da smo ostali doma, smo ostali prikrajšani za odmor, telesno in duševno krepitev, reprodukcijo svoje moči, tistega kar nam je tako zelo potrebno pri delu.

Z lepimi sončnimi dnevi v drugi polovici junija se je neuradno začela sezona leta. Ko rečem neuradno, mislim predvsem na prve avtomobile "nomadov" sedanjega časa iz raznih krajev sveta, ki hitijo do našega morja. Uradna sezona leta za naše otroke se je začela 20. junija, ko se je končalo šolsko leto. Zadnji dnevi šole so bili izpolnjeni v pričakovanju rezultatov uspeha in "potovalne mrzlice" za tiste otroke, ki so se prijaviili za počitnice na morju.

To leto je delavski svet podjetja sklenil naj bi počitniški dom začel z obratovanjem v zadnji dekadni junija. V to dekada naj bi sprejel otroke naših delavcev na stroške podjetja. Takšnega sklepa naj bi bili deležni predvsem otroci delavcev v dobi od 10-14 let, ki še niso bili na morju. Preko njih naj bi se utrdila prepričanost in vpliv na starše, da je oddih na morju prepotraben.

Prijavljenih je bilo preko 80 otrok. Zmogljivost doma pa je s pomožnimi ležišči 42. Zaradi tega je bilo število otrok za sprejem v počitniški dom omejeno in razdeljeno po številu oziroma potrebah na vse obrate. V ta namen so bili določeni en vzgojitelj in tri vzgojiteljice od katerih je ena imela kvalifikacijo medicinske sestre. Tudi zdravniška služba v domu je bila zagotovljen

V soboto 21. junija je tov. Kovačič Lojze z avtobusom odpeljal "konglomerat naše bodočnosti" iz Novega mesta. Potovanje se je odvijalo kot vsaka pot v neznane kraje z molkom in razgledovanjem, ker je naša "investicija" hranila svoje "štose" za kasneje.

Ker je naša pošiljka (sestavljena iz polovice fantov in polovice deklet) prispela med kosilom, smo se po prostovoljni odločitvi ob priliki grupiranja razdelili po sobah, da so odložili svoje stvari. Po kosilu smo se seznanili z dnevnim redom v domu (kot je to navada v počitniških kolonijah), prostori doma, osebno higieno, snago v umivalnici in sanitarijah, tovarištvu, kopanju in nazadnje s samim Novigradom. Edina prepoved je veljala sladoledu in samoiniciativni oddaljitvi brez vprašanja iz doma ali kopanja. Ko smo se seznanili z mestom so naši letoviščniki izvršili invazijo na trgovine z razglednicami, podvodnimi maskami in plavutmi. Nismo bili v stanju ustaviti ali preložiti nakupovanje za kasnejše dni. Ko so se zmanjšale zaloge razglednic smo prišli nazaj v dom na večerjo.

S kopanjem se je začelo v nedeljo zjutraj po zajtrku, ki je bilo opravljeno do 8 ure. Dnevni red je bil za ves čas počitnic sledeč: Vstajanje ob 6,30 uri, pospravljanje sob in umivanje do 7,30 ure, zajtrk do 8. ure. Po zajtrku je sledilo kopanje in sončenje do 9,30 ure, nakar je bila malica. Po malici kopanje do 12. ure. Kosilo je bilo od 12. - 13 ure. Po kosilu je sledil počitek do 15,30 ure. Počitek je bil našim modrijanom edina nezaželena točka dnevnega reda. To pa so koristne stvari, katerim se je treba privaditi. Po počitku je sledilo kopanje do 18. ure. Večerja je bila ob 19. uri. Na večerni počitek smo se odpravili po umivanju ob 20,30 - 21. ure. Temu dnevnemu redu je treba dodati to, da so se naši fantje seznanili z domačini. Ker smo navezali stike z domačimi fanti Novigrada so se vsakodnevno izvajale tekme. Nogomet je izpolnil čas od 18. ure do večerje. Glavni selektor za sestavo našega moštva je bil Jerčinov Tone. Poleg Jerčina so naše barve zastopali: Murn Avgust, Fabjan Boris, Knez Marjan, Murn Jože in Črničev Vinko. Dekleta pa so igrala košarko in navijale za naše nogometaše. Na kopanje smo šli v dopoldanskem času na našo plažo poleg doma, popoldan pa v bazen na drugi strani parka. Omogočeno je bilo vsem kategorijam od neplavalca do dobrega plavalca in skakalca, da se kopajo v vodi globine, ki odgovarja zmožnosti kopalca pod nenehnim nadzorstvom vzgojiteljev.

Kljub kopanju in igranju naša "bodočnost" ni izrabila vse energije, katero smo morali krotiti, da bi čim preje zaspali.

V sredo dopoldan smo naredili izlet v 4 km oddaljeni Pineto, kjer so se otroci na igriščih odbojke, gugalnicah in pingpon-gih igrali.

Enkrat so kolektivno obiskali tudi kino predstavo.

Takoj ob prihodu in tik ob odhodu iz počitniškega doma so se otroci v lekarni tehtali.

Imeli smo tudi dva kontrolna obiska mestnega zdravnika iz Novigrada.

Zadnje kopanje so imeli otroci v nedeljo, preden je prišel tov. Kovačič ponje z avtobusom.

Energijo za 9-dnevno kopanje in igranje je mogla dati samo dobra hrana v domu za katero je vestno skrbela tov. Ančka in prepričevalni avtoriteti vzgojiteljev, da so otroci morali pojesti vse kar se jim je prineslo. Hrana je bila raznovrstna in dobra.

V nedeljo nekaj po tretji uri je tov. Kovačič odpeljal svoj živi tovor proti Novem mestu. Spremilo jih je veliko število prijateljev iz Novigrada, ki so ostali, da vise na ograji igrišča osnovne šole.

V začetku sem uporabil besedo konglomerat, ker resnično predstavlja skup otroških navad iz sredin iz katerih zrastejo od preveč živega Slavčka in nagajivca Tonija, preko hitro dojemajočih (Vinka, Draga in Jožeta) do v sebe zaprtega malega Vinka. Ali pa pri dekletih od za vsakega razumevajoče Eme, preko lisičke Vlaste, sive eminence Mirjane, pozabljive Marinke, polne fantazije Viktorije do nežne Dragice in za vse najsimpatičnejše gizdalinke Metke. Vsi skupaj pa imajo eno dobro skupno lastnost - otročjo čistost. Potrebno je bilo najti poti, do psihe posameznega, vskladiti in povezati jih. Potrebno je bilo izvleči nekatere iz lastne zaprtosti in povezati jih z otroško brezskrbnostjo ostalih. To nam je kot kaže uspelo.

Sklep, da gredo otroci naših delavcev iz obratov na počitnice na morje, je doprinesel, da so se medsebojno spoznali in prijateljili. Spoznali so se otroci Brezove rebri, doline Krke, Bele krajine, Novega mesta in trebanjske okolice ter ponesli s seboj nepozabne vtise.

dipl.ing.Rade Kalinovič

ANALIZA NEZGODE

Dne 23.5.1969 se je pripetila u. GO Straža delovna nezgoda, pri kateri je bil težje poškodovan nekvalificiran delavec tega obrata, Aščič Niko. Z namenom, da se taka ali podobna nezgoda ne bi ponovila, podajam analizo te nezgode, kot sledi:

I. Opis nezgode.

Na podlagi pričevanj udeležemcev nezgode ter rekonstrukcije dogodkov na mestu nezgode ob raziskavi, se je dalo ugotoviti naslednje:

Dne 23.5.1969 je sekaška delavska skupina v sestavi Bubnjič Marko-vodja skupine, Bubnjič Lovro in Aščič Niko, delala na sečnji lesa iglavcev v oddelku 4o a revirja Soteska. Okrog 15. ure je pričel Bubnjič Marko podirati jelko prsnega premera 50 cm in višine okrog 22 m. Po izdelavi zaseka v smeri podiranja, je pričel s podžagovanjem z nasprotne smeri. V tem času se je nahajal sodelavec Aščič okrog 28 m od njega, skoraj v smeri podiranja (približno 10° desno od te smeri), kjer je belil 5 m dolgo jelovo okroglico, drugi sodelavec, Bubnjič Lovro pa je bil oddaljen okrog 45 m in sicer za približno 30° v levo od smeri podiranja. Podžagano drevo je padlo nekoliko v levo od predvidene smeri in pri tem z močnimi vejami podrlo s koreninami vred tudi javor prsnega premera 38 cm in višine 22 m, ki je padel v isti smeri. Po izjavi Bubnjič Marka, je pričel Aščič medtem brezglavo bežati, naprej v desno, nato pa v levo od smeri podiranja. Končno je obstal ob debelejši jelki, skoraj natančno v smeri podirajočih dreves tako, da je vrh padlega javorja z vrhom udaril ob to drevo v prsni višini, Aščič pa je bil pri tem le o,7 m oddaljen od tega drevesa (desno od smeri padca). Padli javor Aščiča ni poškodoval, pač pa je ta med padcem odbil od drugega, stoječega javorja, na višini okrog 18 m, 3 m dolgo in 6 cm debelo vejo, ki je z veliko silo padla delavcu na nadlaket leve roke in mu jo poškodovala. Bubnjič Lovro in Marko sta poškodovanemu roko obvezala, nakar so odšli peš do Podhoste, od tam pa ob 16. uri z avtobusom v novomeško bolnico, kamor je Aščiča spremil Bubnjič Lovro. V bolnici so ugotovili zlom nadlaktne kosti in poškodbo živca "radialis".

Aščič je bil 30. maja odpuščen iz bolnice, 4.j unija pa je odšel domov v Bosno, ker ima odrejen daljši bolniški stalež.

II. Ostale okoliščine.

1. Poškodovani Aščič Niko, star 25 let, se je zaposlil pri gozdnem obratu Straža dne 12.5.1969, torej 13 dni pred nezgodo. Predhodno je bil na temeljitem zdravniškem pregledu, kjer so ugotovili, da je zdrav in sposoben za gozdno delo. Iz njegove delovne knjižice je razvidno, da je bil doslej redno zaposlen le 20 dni in sicer v aprilu preteklega leta, pri gradbenem podjetju "Livno". Pred razporeditvijo na delo, dne 5.5.1969, ga je seznanjal z varnostnimi ukrepi pri delu revirni gozdar Turk Karel, dne 6.5.1969 pa je sodeloval na tozadevnem uvajalnem seminarju, ki ga je izvedel referent za izkoriščanje gozdov obrata Straža - dipl.ing. Japelj Boštjan. Obravnavana je bila tematika varstva pri delu na sečnji lesa in izdelavi gozdnih sortimentov. Kot nekvalificiran delavec je bil nato razporejen na delo v skupino s starejšima in za sekaška dela usposobljenima sodelavcema Bubnjič Markom in Bubnjič Lovrom.
2. Bubnjič Marko, vodja delovne skupine, je doslej opravljal sekaška dela devet let, večinoma pri gozdnem obratu Straža. V času od 31.8. do 12.9.1967 je obiskoval tečaj za delo z motornimi žagami in iz varstva pri delu ter ga uspešno opravil. Dne 10.10.1968 je uspešno opravil tudi preizkus znanja iz tvarine varstva pri delu. V januarju 1969 je uspešno opravil tečaj iz prve pomoči.
3. Bubnjič Lovro, sodelavec v sekaški skupini, je bil doslej zaposlen na obratu Straža leto in pol. Pred zaposlitvijo je opravil na obratu uvajalni seminar za varno delo pri sečnji lesa, 10.10.1968 pa periodični preizkus znanja iz tvarine varstva pri delu. Za delo z motorno žago še ni usposobljen, zato opravlja druga potrebna dela.
4. Sodelavci delavske skupine so iz Bosne. Skupaj z nekaterimi drugimi delavci - Bosanci, so začasno nastanjeni v prostorni, dobro urejeni delavski koči. Oddaljenost od delovišča znaša le okrog 10 minut hoje. Za pripravo hrane, pranje perila ter čiščenje prostorov skrbi kuhar, ki ga plača podjetje. Za redno dostavo prehrabnih in drugih potrebnih artiklov ter za pranje posteljnine je posebej poskrbljeno od strani gozdnega obrata.
5. Delavci so delali na sečnji lesa dnevno po osem ur, občasno pa tudi po 10 ur, vendar z daljšo vmesno prekinitvijo za kosilo in počitek.

6. Na dan nezgode je bil pristojni delovodja - revirni gozdar Turk Karel cel dan v Novem mestu, kjer je obiskoval dislocirani oddelek gozdarske srednje šole iz Postojne. Ker je bila sobota dela prosta, nezgoda pa se je pripetila na petek, je zanj zvedel šele v ponedeljek, dne 26.5.1969. Opravil je ogled mesta nezgode ter dal podatke za prijavo nesreče pri delu.
7. Na dan nezgode je bilo vreme zmerno oblačno, primerno za delo na sečnji lesa.
8. Po izjavi Bubnjič Marka je bila delovna skupina na dan nezgode opremljena s pripadajočimi osebnimi varstvenimi sredstvi in sanitetnim materialom.

III. Strokovno mnenje o nezgodi.

Ob upoštevanju spredaj navedenega opisa nezgode in ostalih okoliščin, je mogoče o nezgodi podati sledeče mnenje:

- Nezgoda je posledica neprimerne, nevarne obnašanja sodelavcev Bubnjič Marka in poškodovanega Aščiča med podiranjem drevja in sicer v nasprotju z varnostnimi predpisi in splošno priznanimi pravili za varno delo. To mnenje sloni na sledečih dejstvih:
 1. Bubnjič Marko je pričel s podiranjem drevja skoraj v smeri sodelavca Aščiča, katerega je dobro videl in vedel, da se nahaja v nevarnem prostoru. Kljub temu ni zahteval, da se le-ta predhodno umakne iz tega prostora.
 2. Po lastni izjavi je bil Bubnjič prepričan, da je Aščič vedel za njegovo namero, ker ga je ta med delom videl in gledal. Zato se zanj ni več zanimal in je z delom nadaljeval. Torej se ni prepričal, če se je sodelavec umaknil. Z delom bi smel nadaljevati šele po pravilnem in zadostnem umiku sodelavca.
 3. Ker je bil Aščič novinec v skupini in novinec pri organiziranem delu, bi moral Bubnjič Marko, kot vodja delovne skupine, posvetiti še posebno pozornost delu in varnosti tega sodelavca.
 4. Po izjavi Bubnjič Marka ga je Aščič med delom videl in gledal, a se ni umaknil. Bežati je pričel šele tedaj, ko je

ob padanju drevesa z vpitjem naznanil nevarnost in je le-ta opazil, da se podira tudi javor. Vse kaže, da je bil Aščič prepričan, da mu od podirajoče jelke ne preti nevarnost in da se je zmedel in pričel bežati šele tedaj, ko je opazil, da pada tudi javor, ki je bil od njega oddaljen le 12 m. Če je tako, potem drži, da se Aščič ni zavedal, ali pa je podcenjeval nevarnost, ki jo je predstavljala že sama padajoča jelka, pa čeprav ta javorja ne bi podrila. Vrh jelke bi pri normalnem padcu res padel 6 m od njega (od štora je bil oddaljen 28 m, jelka pa dolga 22 m), vendar bi lahko prišlo med padcem do odlomov vej s sosednjih ali z istega drevesa, ki bi lahko padle proti njemu. Prav to se je tudi zgodilo, le da je tak izid povzročil med padanjem javor. Sicer pa se tudi dolžine padca stoječega drevja ne da okularno točno oceniti. Zato se varnost ne sme meriti z decimetri ali z nekaj metri. Iz tega sledi, da je Aščič tudi napravil grobo napako, ker se ni pravočasno, zadosti in v pravilni smeri umaknil, če drži, da je vedel, v katero smer namerava sodelavec drevo podreti.

5. Med delom delovne skupine je prišlo do kršitve določil 17., 18., 25. in 158.člena internega pravilnika o varstvu pri delu, ki določajo:

- Minimalna oddaljenost ene sekaške skupine od druge mora znašati vsaj dve dolžini najvišjih dreves v sestoji (17.čl. kar se smiselno upošteva tudi v okviru ene delavske skupine, če so sodelavci skupine raztreseni po delovišču in se ne nahajajo v takozvani najvarnejši smeri umika, ob sodelavcu, ki podira,
- Vodja delovne skupine je dolžan pred pričetkom podiranja drevesa odrediti varne smeri umika, enako pa tudi neposredno pred naganjanjem drevesa (18. in 25. člen ter 37. in 46. točka vprašanj in odgovorov za preizkuse znanja iz tvarine varstva pri delu za gozdne delavce - sekače),
- Dolžnost vodje delavske skupine je med drugim tudi: "skrb za varno, redno in strokovno delo skupine" ter: "seznanjati novozaposlene in nekvalificirane delavce z nevarnostmi, ki jim pri delu pretijo in na praktičnih primerih prikazovati predpisane varstvene ukrepe" (158. člen),
- Prekršeno je tudi splošno priznano pravilo za varno delo, Drevesa ne smemo usmeriti na človeka, ne da bi ga nedvoumno opozorili na nevarnost in se tudi prepričali, če se je umaknil.

IV. Zaključek

Delavska skupina je bila ob nezgodi po formalno-pravni plati sposobna za samostojno opravljanje sekaških del. Relativno dobro je bilo poskrbljeno tudi za življenske pogoje delavcev v zvezi z delom. Kljub temu pa je prišlo do opustitve ugotovljenih osnovnih varnostnih ukrepov in nezgode s hujšim izidom.

V čem naj torej iščemo razlog za neprimerno, nevarno obnašanje sodelavcev med delom? V poštev pridejo tri možnosti:

- neznanje,
- nezmožnost vsled zdravstvenih pomanjkljivosti, ali pa
- nedisciplina (namerno, trmoglavost, pomanjkanje varnostne zavesti ipd.)

Za poškodovanega delavca pride skoraj gotovo v poštev prva možnost, to je nezadostno poznavanje nevarnosti, ki mu pretijo pri podiranju drevja in predvidenih varnostnih ukrepov.

Kaj pa vodja delavske skupine?

Prva možnost ne pride v poštev, ker je bil formalno zadosti usposobljen. Tudi druga možnost ne pride v poštev, ker je bil zdrav. Kaj pa tretja možnost? Pri tej bi verjetno lahko upoštevali le "pomanjkanje varnostne zavesti". O tem pa lahko govorimo predvsem takrat, kadar nekdo varnostne ukrepe sicer pozna, ni pa prepričan, da so res potrebni. Zaradi tega prihaja do opuščanja, poenostavljenega, ali pa površnega izvajanja varnostnih ukrepov. K temu včasih pripomore tudi želja po čim večjem zaslužku, ki se odraža v naglem, vendar nepremišljenem in zato površnem delu.

Če se sedaj vprašamo, kakšne ukrepe naj bi podvzeli, da bi v bodoče preprečili take nezgode, dobimo odgovor, če upoštevamo:

1. Da je stopnja varnostne zavesti človeka odvisna predvsem od metode varnostne vzgoje. Le deklarativno naštevanje nevarnosti in varnostnih ukrepov pri nekem delu, na uvajalnih seminarjih, strokovnih tečajih itd. ne zadostuje. Zavestno

in dosledno izvajanje varnostnih ukrepov v praksi je odvisno predvsem od tega, v kolikšni meri smo uspeli ljudi prepričati, da so neki varnostni ukrepi potrebni. To pa se lahko doseže le tako, da se pri izobraževanjih vedno nazorno, teoretično in praktično obrazloži tudi razloge, ki zahtevajo natančno takšne in ne drugačne, ali celo nobenih varnostnih ukrepov. Prepričati jih je treba, da je nepremišljeno delo drago, tako za "žep" kot za zdravje. Tak način varnostne vzgoje je učinkovit, rezultati pa trajni. Seveda pa varnostno-vzgojna prizadevanja ne smejo imeti kampanjski značaj, ampak jih je treba izvajati stalno.

2. Da se varnostne zavesti pri ljudeh ne da vcepiti izključno s kaznovalno politiko. Kazen povzroča pri človeku naravno pogojen odpor, zato je uspeh večkrat dvomljiv in kratkotrajen. V poštev pride le tedaj, če celovita varnostno vzgojna prizadevanja in opozorila ne padejo na plodna tla. V takih primerih pa je včasih bolj humano nediscipliniranega sodelavca odpustiti z dela, kot pa omogočiti riziko, da pride do neke težje nezgode.

Bogo Špiletič

NOVI GOZDARSKI TEHNIKI SO PREJELI DIPLOME

V sredo dne 3. septembra popoldne je bila v prostorih Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela v Novem mestu prisrčna slovesnost. Štirinajst naših fantov gozdarjev, ki so v Novem mestu obiskovali dislocirani oddelek srednje gozdarske šole v Postojni, je prejelo diplome gozdarskih tehnikov.

O tem, kako je potekalo njihovo šolanje, je bilo podrobneje opisano že v prispevku, ki ga je v letošnji 2. številki našega glasila priobčil tovariš Povše Franc. Dodati je potrebno še nekaj podatkov, ki bodo osvetlili njihovo šolanje. Podatki o številu ur predavanj, o položenih izpitih in poprečno doseženih ocenah so naslednji:

Zap. št.	Predmet	Število ur			Št. Sred-iz-nja	Predavatelj
		pre- da- vanj	Iz- pit. SK	SK pi- oce- tova		
1.	Slovenski jezik	302	38	340	6	2,91 Breščak Peter, prof. Škufca Jože, prof.
2.	Nemški jezik	136	12	148	2	3,04 Gunde Neli, prof.
3.	Matematika	523	55	578	7	2,59 Kovač Franc, pr. uč.
4.	Zgodovina	40	8	48	1	3,09 Dobovšek Marjan, prof.
5.	Zemljepis	117	8	125	2	3,29 Piletič Rudi, prof.
6.	Meteor.in klimat.	47	4	51	1	3,45 Japelj Boštjan, ing.
7.	Ten.družb.ured.	56	4	60	1	3,38 Simončič Štefan, sodnik
8.	Fizika	128	12	140	2	2,89 Dobovšek Marjan, prof.
9.	Geodezija	82	4	86	1	3,23 Sašek Janez, teh.geod.
10.	Strojništvo	134	12	146	2	3,72 Kure ing. Jože
11.	Gozd. orodje	62	4	66	1	3,91 Kalinovič ing. Rade
12.	Botanika	159	12	171	2	2,95 Kocuvan Franc, pr.u.
13.	Dendrologija	33	6	39	1	3,17 Kalnčičar ing.Slavko
14.	Zdravstv. vzgoja	36	4	40	1	3,92 Vidic dr. Zvonimir
15.	Kemija	131	8	139	2	2,55 Fabjan prof. Viktor
16.	Tehniško risanje	55	5	60	1	3,85 Puc Dane, str. teh.
17.	Pedologija z geol.	55	7	62	1	3,25 Belopavlovič ing.D.
18.	Ekon.podj.z org.g.	28	5	33	1	3,60 Kraševac Anton, dipl. oec.
19.	Gojenje gozdov	182	9	191	2	3,79 Petrič ing. Jože
20.	Izkoriščanje g.	169	9	178	2	3,89 Kalinovič ing. Rade
21.	Varstvo gozdov	161	17	178	2	3,81 Petrič ing. Jože
22.	Dendrometrija	48	6	54	1	3,42 Penca ing. Janez
23.	Urejanje gozdov	104	7	111	1	3,27 Cujnik ing. Peter
24.	Lovstvo	32	5	37	1	3,66 Pavec ing. Vlado
25.	Anat.in teh.lesa	42	6	48	1	3,81 Penca ing. Janez
26.	Osn.grad.in vzdr. kom.	85	6	91	1	3,42 Kure ing. Danilo
Skupno		2947	273	3220	46	3,38

Skupna poprečna ocena 3,38 je razmeroma zelo visoka, poprečne ocene splošnih predmetov so nižje, strokovnih pa višje, kar je popolnoma razumljivo. Dejstvo je namreč, da je fantom največ preglavic delala matematika in slovenščina.

Za pripustitev k opravljanju maturitetnega izpita, ki je bil v dneh 1., 2. in 3. septembra, je moral vsak slušatelj izdelati pismeno diplomsko nalogo. Teme, ki so jih posamezniki izbrali so bile naslednje:

- 1/ Berus Jože: "Krojenje bukove hlodovine na področju GO Podturn"
- 2/ Bukovec Ivan: "Nega bukovega mladja v revirju Radoha"
- 3/ Cekuta Mirko: "Intenzivni nasad iglavcev na Koroški gmajni"
- 4/ Gačnik Anton: "Orodje gozdnega delavca na območju GG Novo mesto"
- 5/ Gašperšič Janez: "Pogozdovanje in ekonomika porabljenega časa"
- 6/ Miklič Božo: "Škode, ki jih na mladju povzroča divjad na področju Kočevskega roga"
- 7/ Petruna Branko: "Proizvodnja sadik v drevesnici Lokve"
- 8/ Pogačnik Jože: "Analiza nezgod pri delu na GO Trebnje"
- 9/ Povše Franc: "Ekonomska enota skladišče Novo mesto"
- 10/ Rom Metod: "Intenzivni nasad iglavcev in listavcev Občice"
- 11/ Šprajcar Vinko: "Priključki za gojitvena dela na motornih žagah"
- 12/ Turk Karel: "Nega mladja in gošče v revirju Soteska"
- 13/ Zakrajšek Ivan: "Podiranje drevja z motorno žago"
- 14/ Zidar Anton: "Odprema lesa na železniški postaji"

Pri opravljanju zrelostnega izpita so morali slušatelji pisati nalogo iz slovenskega jezika, ustni del izpitov pa je bil razdeljen v 3 skupine in sicer za slovenski jezik, za gojenje in varstvo gozdov in za izkoriščanje gozdov z gozdarskim strojništvom. Ustni zagovor diplomskega dela je prišel na vrsto pri tisti skupini, iz področja katere si je posameznik izbral temo. Uspeh zrelostnega izpita je bil zelo dober, saj so ga trije položili z odličnim, trije s prav dobrim, šest z dobrim in dva z zadostnim uspehom.

Fantje so si lahko res pošteno oddahnili, saj je šola zahtevala od njih veliko naporov. Prepričani smo, da se bo investicija, ki jo je za šolo vložilo podjetje v višini okrog 12 milj. S-din, izplačala in da se bo vloženi denar obrestoval pri kvaliteti opravljenega dela in večji strokovnosti. Škoda le, da ni več naših gozdarjev izkoristilo ugodne prilike, katero jim je nudilo podjetje.

Številnim čestitkam našim novim tehnikom, se pridružuje tudi uredništvo Dolenjskega gozdarja.

ing. Jože Petrič

NEKAJ LOVSKIH ZANIMIVOSTI S POTOVANJA PO ŠVICI

Kolegi, ki so opravljali novinarske naloge na poti naše strokovne ekskurzije po Švici so že dali svoje prispevke za naše glasilo, ter obširno prikazali strokovno plat tega potovanja. Ker pisci niso lovci jih to področje ni posebej zanimalo, kar je razvidno tudi iz njihovih zapiskov. Švica pa je tudi iz lovskega vidika zanimiva in zato sem se odločil za nekaj informacij, ki bodo zanimale predvsem lovce in morda tudi ostale bralce našega glasila.

Prvo kar nam je najprej padlo v oči je skrb za divjad, ki jo popotnik vidi takoj, ko prestopi švicarsko mejo in se kaže v tem, da so vse prometnejše ceste obdane z žičnimi mrežami, ki branijo divjadi pod kolesje motornih vozil. Na vsej poti nismo videli nobene povožene divjadi, saj so te mreže zelo solidno izdelane in strokovno postavljene. Če mimogrede pomislimo na naše ceste in na davek, ki ga motorizaciji plačuje naša divjad, se lahko šele zavedamo pomembnosti takih varovalnih naprav.

Ko smo bili v kantonu Niederlipp, mi je tamkajšnji lovec, ki je bil v našem spremstvu kot član občinske delegacije, povedal nekaj zanimivih podatkov.

V tem kantonu nimajo lovskih družin, pač pa lovi vsak lovec lahko na območju celega kantona. Predno pa postane kandidat za vstop v zeleno bratovščino lovcev, nora prestati obvezno 1 - 2 letno pripravniško dobo in opraviti predpisan lovski izpit.

Lov v tem kantonu stane letno 350 frankov, kar zneso v našem denarju 1.001,00 N-din. Za ta znesek lahko odstrelijo letno 3 kose srnjadi in 3 zajce, kar je vse njegova last. Cena srnjadi je 7,8 frankov za kg. Evidenco o odstrelu vodi v vsakem večjem kraju določeni lovec, ki opravlja naloge podobne našim gospodarjem lovskih družin. Ta lovec tudi skrbi, da se plan odstrela opravi načrtno, po zmogljivosti dotičnega predela lovišča.

Za odstrel srnjadi, ki je v Švici številčno močno zastopana, uporabljajo visoke preže odprtega in zaprtega tipa. Najbolj pa me je presenetila vest, da srnjad streljajo s šibrani, kar je za naše pojme nerazumljivo. Moram pa takoj poudariti, da v Švici prištevajo srnjad med nizko divjad, za katero tudi pri nas velja strel iz šibrani. Mimogrede pa naj omenim še to, da je za odstrel gamsa predpisana krogla iz risanice kal. 11.

Srnjad streljajo pri njih s šibrani št. 1 (4,5 mm) in sicer do razdalje 40 m. Skoro ne poznajo primera, da bi zastreljena srnjad ušla in propadla. Cena naboja za šibranico stane 0,70 franka.

Kot sem že omenil je srnjad v švicarskih gozdovih številčno močno zastopana in se giblje od 8 - 12 kosov/100 ha. Posledica visokega staleža je tudi slaba kvaliteta, saj dosežejo najtežji kosi okoli 20 kg, trofeje srnjakov pa zelo redko nad 100 točk.

Zajec je v nižinah dokaj številčno zastopan, vendar se zadnja leta kažejo tudi znaki upadanja. Temu pripisujejo največ krivde mehanizaciji v kmetijstvu. Lov na zajce je dovoljen trikrat na teden in to ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Kdor hoče poleg srnjadi in zajca loviti še drugo divjad, mora plačati tudi dodatne prispevke. Tako znaša cena za lov na divje golobe in grlice še 50 frankov, za zinski lov na perjad še 20 frankov in za lov na divje prašiče še 40 frankov.

Če tako vse te denarne prispevke seštejemo skupaj vidimo, da znašajo 460 frankov ali v našem denarju 1.315,60 N-din! To pa je vsota, ki nam pove, da je lov v Švici, za naše pojme zelo drag in da je lov pri nas v tej primerjavi za naše žepe dokaj poceni.

ing. Vlado Pavec

xXx

BRZ MUJE SE ŠE ŠEVELJ NE OBUJE, PA VENDAR

Leto 1970 je za vsakogar, kakor vsa druga leta, leto raznih pričakovanj. Število le-teh se je vsakemu zmanjšalo za eno, ker so Američani že predčasno "zavzeli" luno. Kako lepo bi bilo, ko ne bi bila taka pričakovanja često tako malo odvisna od nas. Čudovito bi bilo, ko bi lahko zapretil s prstom in bi se izpolnila. Toda kaj, ko lahko poizkusiš z vsemi desetimi prsti, celo z dvajsetimi, pa nabeđen ne doseže željenega cilja. Čudežno moč ima samo prst zakona, ki v večina primerih doseže to kar želi. Za drugo leto je pokazal tudi na naše gozdove in zaželel naj do 13. julija dokončno stopijo na pot napredka, na tisto pot po kateri ni več tako zelo daleč do razcveta optimuma.

Ta prst je uspel razgibati precejšnje število "tekačev", ki

skušajo pravočasno priteči na začetek poti, ki se imenuje ureditev. Trudijo se po najboljših močeh, nobeden nalašč ne omaguje, vendar bi vsi radi videli, da bi že prišli na cilj, da bi bilo vsaj že konec tega najslabšega dela, ki jih še loči do cilja.

Za letošnje in prvo polovico prihodnjega leta je ostalo približno 12.000 ha osnovne ureditve, ki jo je treba končati do 13. 7. 1970. Vse tako kaže, da bo šlo precej na tesno in težko, vendar nihče od nas ne izgublja upanja, da ne bi uspeli. Vsak dan, posebno v minulih vročih dneh smo prihajali iz gozda kot ožete gobe. Le z veliko težavo je vsak od nas krotil noge, ki nas niso in niso hotele ubogati in bi najraje ostale na mestu, negibne, po možnosti v horizontalnem položaju. Prav "prijetne" prizore so imeli tisti, ki so iz kombija, že ohlajeni, opazovali prihajajočega nebogljenca, ki se je moral v največji vročini boriti z žejo in neubogljivimi nogami.

Pri delu nam dela letos največ težav to, da potekajo meje med oddelki v glavnem po parcelnih mejah, ker je potov, ki bi mejili parcele zelo malo. Tudi v tistih poteh, ki so vrisane v karto, ni na terenu največkrat ne duha ne sluha. Če pa se ti že posreči potegniti mejo po taken zabrisanem potu, moraš imeti že precejšno mero, ne samo iznajdljivosti ampak tudi fantazije, ki ti pove, da je ravno tisti jarčiček bil nekoč pot po kateri so celo vozovi vozili in, da ne pride v poštev nobeden od drugih, ki tako prekoštevnilno prepredajo gozd.

Eden od prvih ciljev ureditve gozdov je vzpostavitev panetne, praktične mreže oddelkov, ki naj olajša bodoče delo z gozdovi. Tudi urejevalci imajo koristi od nje, ker se pri ugotavljanju lesne mase, prirastka in pri sestavljanju gospodarskih načrtov lažje znajdejo in že takoj sami lahko ugotove, če je vse kar so napisali otipljivo, razumljivo in postavljeno na mesto, ki ga lahko vsak ugotovi; podobno kot je položaj kateeregakoli mesta na zemlji določen z zemljepisnimi koordinati. Pri "pletanju" te mreže oddelkov imamo težave samo zaradi tega, ker je pri vsakem oddelku toliko koncev, da dostikrat ne veš katere bi moral zvezati, da bi se mreža povečala za en oddelek. Vse to pa nastaja samo zaradi steljnikov, ki na vsakem koraku neutrudljivo sekajo naša pota.

Letos smo bolj kot druga leta odvisni od naših stalnih sodelavcev pri urejanju privatnih gozdov - kmetov, ki pa nam lahko pomagajo samo toliko kolikor jim dovoljuje njihov preobremenjeni delovni čas. V začetku, ko se prvič pokažeš v vasi, ko

te jasno še nihče ne pozna, moraš vsaj parim, ki imajo mejne spore, dokazovati, da nisi geometer in da nimaš ne časa, ne pooblastila na terenu reševati njihovih pričkanj.

Za pomoč dobiš izjemoma ljudi, ki imajo ves okoliš v mazincu, dostikrat pa naletiš na človeka, ki niti neje svoje parcele ne pozna. Še bolj zanimivo pa je, če se ti zgodi tako, kot se je meni. Precej dolga oddelčna meja naj bi potekala samo po meji med dvema parcelama. Lastnika sta bila oba na "dosegu roke" zato sem tudi oba povabil na sodelovanje. Prišla sta dobra gospodarja, ki točno poznata mejo. Torej delo tistega dne naj bi šlo kot po loju. Že pri prvem mejniku sem se obnašal podobno kot lovski pes, ki je izgubil sled, pri iskanju drugega mejnika, pa sta mi že povedala, da ne eden ne drugi ne pozna meje in da naj jo potegnem kar po lastnem preudarku.

Takoj v začetku smo delali v dveh delovnih skupinah. Kakor se spodobi sta obe skupini imeli tudi svoj naziv seveda, le za interno uporabo; "Tanča goba" (izpeljana iz Tanča gora) in Tribučke (izpeljana iz Tribuča). Vendar smo uvideli, da je bolje če delovne sile združimo in vsi skupaj zaključimo najprej eno enoto šele nato pa se bomo spet z združenimi močmi lotili druge. Zaradi slabih vremenskih razmer, ki nastopijo v enoti Tanča gora sorazmerno zgodaj, smo se odločili, da bomo najprej končali to enoto. Ko bo enota Tanča gora končana, pa bomo vsak suh dan tja do zime izkoristili za nadaljevanje del v enoti Črnomelj. Na vsak način, prepričani smo, da bodo elaborati predloženi do roka v potrditev.

Če se boste kdaj ob lepem toplen vremenu vozili od Črnomlja proti Vinici in boste na poti srečali človeka, ki bo venomer gledal v tla, obenem pa bo obrcal vsak kamen, vedite, da je to taksator, ki tudi na cesti podzavestno išče mejnike.

ing. Jože Falkner

xXx

SPREMENITI BO TREBA STATUT IN DRUGE SPLOŠNE AKTE

V naših javnih občilih vsak dan beremo o tem, da je treba razširiti in poglobiti sistem upravljanja v delovnih organizacijah. Naša naloga je torej uskladiti naš statut in druge splošne akte z ustavnimi spremenbami.

Ustava in drugi splošni predpisi le načelno urejajo naše življenje predvsem kar se tiče organizacije upravljanja, delovnih

razmerjih in delitve dohodka. Delovna organizacija pa mora v svojih splošnih aktih predvsem v statutu svoje pravice in dolžnosti konkretnije opredeliti. Smo torej pred obširno razpravo, v kateri bomo aktivno sodelovali, posredovali svoja mnenja, da bodo napisane odločitve konkretne, ne dvomljive in sprejemljive za vse člane delovne skupnosti. O čem se bomo torej pogovarjali?

O organizaciji upravljanja. S spremembo ustave so prenehala veljati tista določila temeljnega zakona o volitvah organov upravljanja, ki urejajo volilni sistem. Delovni organizaciji je torej prepuščeno, da sama določi število članov delavskega sveta, mandatno dobo in način imenovanja ali razrešitve izvršilnih organov ter naloge in pravice članov delavskega sveta. Kateri organ bo izvrševal sklepe delavskega sveta in pristojnosti tega organa, katere komisije bodo delale in njihove pristojnosti ter pristojnosti vodilnih oziroma strokovnih delavcev. Določiti druge organe upravljanja v delovnih enotah in predpisati njih pravice in dolžnosti.

Ponovno bomo razpravljali o sistemu delitve dohodka v podjetju in delitve med delovnimi enotami. V našem pravilniku bomo morali popraviti tisto, kar se je pri izvajanju do sedaj pokazalo kot slabo in v njega vnesti boljša merila. Načela delitve dohodka morajo biti oblikovana tako, da zagotovijo enotno politiko pri delitvi dohodka vseh delovnih enot. Izkušnje na tem področju že imamo, zato bo razprava o tej tematici lažja.

Zakon o delovnih razmerjih določa le okvire za sestavo splošnih aktov v delovnih organizacijah. To se pravi, da postaja pravilnik o delovnih razmerjih samostojni pravni akt pred sodiščem enakovreden zakonu. Temeljni zakon zagotavlja le nekatere pravice na podlagi dela in iz dela, ki so nujno potrebne za zaščito delavcev, vse drugo pa je prepuščeno dogovorom članov delovne skupnosti. Sicer to področje za nas ni novo, vendar zahteva vsestransko obdelavo, saj prihaja prav v zvezi s tem največ sporov med člani delovne skupnosti.

V statutu in splošnih aktih bomo morali natančno predpisati kako in v katere namene se bodo uporabljala sredstva delovne organizacije in določiti organ, ki bo z njimi razpolagal.

Določiti bo treba roke in način obveščanja delovnih ljudi o stanju podjetja in poslovnih uspehih.

Določiti bo treba pravice glede odločanja o amortizaciji osnovnih sredstev.

Določiti je treba organe, ki so odgovorni za uresničevanje nalog delovne organizacije glede priprav za narodno obrambo.

Določiti bo treba sistem volitev organov upravljanja z zasebnimi gozdovi, pravice in dolžnosti tega organa ter podrobneje precizirati odnose med delovno skupnostjo in lastniki gozdov.

Tu so navedeni le nekateri od osnovnih problemov, ki so zelo zanimivi in upam, da jih bomo s skupnimi močmi lahko do 31. 12. 1969 obelodanili.

Franc Markovič

xXx

MALO ZA ŠALO, MALO ZARES

K upravitelju je prišel možak, ki je na splošno znan po tem, da mu ne moreš in ne moreš odkazati dovolj. "Veste tovariš upravitelj", je začel, "ko sem rušil hrast, ki ste mi ga odkazali, se je obesil na drug hrast in ne morem ga rešiti pri še tako dobri volji".

"Prav pa poruši še ta hrast, ki ovira prvega, da bo mir. Panj pa bomo zmerili naknadno".

"Toda tovariš upravitelj, ta hrast se bo spet obesil na drugega tako, kot je pri teh hrastih že navada in"

"Mh ... veš kako bo najbolje. Vse skupaj pusti pri miru in počakaj, da pridemo pogledat, pa bomo takoj videli kaj se da napraviti", je upravitelj hitro uganil kam pes tace moli.

Sejem je bil, ko je prišel na obrat in začel: "Tovariš upravitelj, problem imam, ki mi ga lahko ponagate rešiti. Ob potu je, kot bi rasla iz tal, skala, ki nam v celem letu precej zdela vozove. Mi dovolite da jo podminiram?"

"Ja sveta nebesa, podminiraj jo, kaj pa imam pač opraviti s skalo?"

"Tovariš upravitelj, ne razburjajte se, na skali raste hrast ..."

xXx

REPORTAŽA O STARIH ČASIH

Zgodovinski podatki o nastanku in razvoju naših gozdov so vedno zelo dragoceni. Vsak sestoj ima svojo zgodovino. Škoda le, da imamo takih podatkov premalo zbranih in da nam večkrat patina časa zakrije to ali ono znamenitost. Zanimivi podatki iz preteklosti naših gozdov pomagajo osvetliti marsikatero posebnost, odkrivajo pa tudi življenje ljudi, njihovo navezanost na gozd in navade sploh. Dejstvo je namreč, da je človeško življenje v primerjavi z življenjem in razvojem narave zelo kratko, kar še posebej pride do izraza v gozdarstvu, ko navadno ena generacija seje, druga pa žanje. V tem pogledu pa so tudi izjeme, sicer redke, najdemo pa jih v starejših ljudeh, ki so opravili setev in žetev.

Pred kratkim sem se pogovarjal s starejšo ženico, ki je kljub svojim osim križem še zelo živahna, zgovorna, vesele narave in posebno dobrega spomina. Njena življenska pot je bila vsekozi posuta s trnjem. Garati je morala že od mladih nog, je pa kljub temu še vedno trdna in bi v marsikaterem pogledu "posekala" kakšno mlajšo. Naj jo vam predstavim! To je Karolina Zupančič, po domače Goršetova teta ali botra, doma iz Podhoste pri Dolenjskih Toplicah. V njenem rojstnem listu je zapisan datum 2. februar 1889. Torej je že prekoračila osemdeseto leto, ko pa se človek z njo pogovarja, dobi občutek, da je še povsem mladostna, saj se s tako natančnostjo spominja davnih dogodkov, da človek nehote prisluhne.

Pogovor nedoljskega popoldneva je nanesel tudi na gozdove in ko sem videl kako močno je bilo njeno življenje v mladosti vezano na gozd in s kakšno natančnostjo se spominja tega ali onega dogodka, sem sklenil zastaviti ji nekaj vprašanj in zanimiv razgovor priobčiti v našem glasilu. Kramljanje je potekalo takole:

- Pravite, da ste začeli delati v gozdu že v rani mladosti. Kako se spominjate vašega prvega dela v gozdu in kdaj je to bilo?
- Hm, to je pa že tako dolgo, da skoraj ni več res. Moji prvi spomini na delo v gozd segajo prav za prav že v prejšnje stoletje. Dobro se spominjam, da mi je bilo komaj lo let, ko sem svojima bratoma nosila v gozd hrano. V Mrzlih dolinah in v Srbskem ovinku sta kuhala oglje za Auersperga, jaz pa sem

jima od doma nosila mleko, koruzno moko, fižol in ostalo hrano. Brata sta namreč živela v kolibah pri kopah in sta le redkokdaj prišla domov. Ko sem jima prinesla hrano sem po dan dva ostala v gozdu in jima po svojih močeh pomagala. Tako sem šivala vreče za oglje in nosila lažja polena do kope. Takrat bosanskih konjičkov ni bilo, ampak so drva za oglje vozili do kop na ročnih saneh po naprej pripravljenih poteh. Če je bila pot dobro pripravljena, jih je enkrat pripeljal pol metra, sicer pa tudi manj. Oh, trdo je bilo tisto delo in brata sta se mi kar smilila.

- Če je bilo delo trdo, kakšen pa je bil zaslužek in življenje oglarjev na sploh?
- Oglarji so še kar dobro zaslužili. Ne spomnim se koliko krajcarjev so bili plačani od kilograma oglja, vem pa to, da niso bili socialno zavarovani. Toda njihovo življenje je bilo skorajda podobno življenju divjih zve i. Dan in noč so morali garati, njihova hrana pa je bila skromna in enolična. Slanina in polenta, pa mleko so bili na dnevnem redu. Zelo priljubljena je bila "frika" - t.j. v obešenem kotličku pripravljena polenta s slanino in sirom. Le redkokdaj so si privoščili kaj boljšega. Navadno je bilo to takrat, ko so štorali oglje in ko so videli kakšen bo njihov zaslužek. Ob takih prilikah sem tudi jaz dobila kakšen krajcar, da sem imela za čevlje in obleko. Povedat moram še to, da so oglje furmani vozili v Sotesko in Stražo.
- Se spomnite kakšnega veselega ali žalostnega dogodka iz teh časov?
- Seveda se, pa ne vem če bi ga povedala? Pa naj bo, čeprav je malo smešno. Moj starejši brat se je hodil ženit v Veliki Lipovec in zgodilo se je, da je tako neko nedeljo zapustil kopo, ko je bilo oglje že zloženo v vrečah in odšel vasovat. Nesreča je hodila da se je oglje vžgalo in do zadnje vreče vse pogorelo. Ko se je brat vrnil, je bil zelo žalosten, kajti vedel je, da tokrat ne bo niti krajcarja zaslužil in da bo moral Auerspergu celo plačati drva. Pa so se dobro znašli njegovi tovariši in mu pomagali z lažjo. Tistega dne je bila namreč huda nevihta in tudi strela je pogosto tolkla, Auerspergove logarje so prepričali, da je oglje zažgala strela in tako je moj brat le dobil plačano tisto oglje. Če se danes spomnim na to, se še vedno od srca nasmejem.
- Bi lahko povedali še kaj zanimivega iz tistih časov?

- Povedati moram, da je bilo mojega ogljarjenja kmalu konec, kajti moja dva brata, katerima se je pridružil še tretji, sta zaradi trdega dela in želje po boljšem zaslužku, odšla l. 1902 v Ameriko. Vsi trije bratje so sedaj že pomrli v Ameriki. Sploh sem od številnih bratov in sestra ostala sama. To samo mimogrede. Vprašal si me, če se spomnim še kaj zanimivega iz tistih časov. O seveda, pa ravno v zvezi z ogljarjenjem. V času pred prvo svetovno vojno je bilo v gozdovih na Pečkah in v okolici veliko število italijanskih ogljarjev. Živel so v gozdu, po večini s svojimi družinami, v Podhosto pa so od časa do časa prihajali po "fasungo". Dobro se jih spominjam. Ko se je leta 1915 začela vojna med Avstrijo in Italijo jih je pobrala noč. Pred odhodom domov je eden od njih prinesel k nam orodje, proseč, da bi ga spravili, dokler se ne vrne. Seveda ga ni bilo nikoli več, orodje pa nam je ostalo za spomin.
- Kakšna druga dela ste v gozdu še opravljali?.
- Po končani osnovni šoli sem se več let zaposlila kot sezonska delavka pri Auerspergu. Spomnim se, da sem hodila plet smrekove sadike v majhno drevesnico pri Šterbenkovi bajti. Delo ni bilo težko, bilo pa je zelo natančno in logarji so nas vedno nadzorovali. Na starih kopiščih je bilo več takih drevesnic kjer so sejali smrekovo seme, nato pa vzgajali triletne sejanke za pogozdovanje. Vsako spomlad sem bila tudi na pogozdovanju. Največ sadik za pogozdovanje smo nabirali v naravnem smrekovem mladju in jih nato v koših nosili na mesto, kjer smo pogozdovali. Odbirali smo 3 do 4-letne smreke, ki so imele lepe vršičke in krošnjo. Le malo sadik je bilo pridelanih v majhnih drevesnicah po kopiščih. Pri pogozdovanju smo bili vedno plačani na uro, seveda pa so nas vedno nadzorovali logarji. Pogozdovali smo v glavnem manjše površine, zaslužek pa je bil razmeroma še kar dober. Če sem šla na delo v gozd sem zaslužila približno še enkrat več, kot če bi šla v "tabrh". Delala sem samo pri pogozdovanju, medtem, ko so za nego nasadov skrbeli stalni delavci. Ko sem kasneje hodila tam, kjer sem v mladosti pogozdovala, sem bila prijetno presenečena, ko sem videla kako lepo uspevajo smreke.
- Ali ste nabirali tudi maline in kako ste pri tem zaslužili?
- Kadar so maline dobro obrodile, se nam je ponudila lepa prilika za priložnostni zaslužek. Za nabiranje malin smo morali najprej po dovoljenje k logarju na Podstenice. Maline sem nabirala pri Velikem studencu in na Kunču. Daleč, tudi po 2 uri in več, sem morala iti peš, če sem hotela nabrati škafov okrog 20 kg malin. Prinesla sem škafov na glavi domov, naslednjega dne

pa sem ga zopet na glavi odnesla v 15 km oddaljeno Novo mesto, kjer sem maline prodala kakšnemu privatniku. Danes kar ne morem verjeti, da sem bila včasih tako trdna.

- Kakor mi je poznano, imate tudi vi nad Podhosto svojo parcelo gozda. Ali bi lahko tudi o tem kaj povedali?
- Pri hiši je bilo 7 ha gozdov v glavnem nad vasjo. Spomnim se dobro, da je od te površine oče kupil dober hektar s slabo in redko bukovino zaraščenega gozda. Takrat mi je bilo 15 let. Slabo bukovino je oče posekal, izdelal v drva in jih prodal toplišskemu peku. Ko je napravil golosek je dobil iz glavarstva v Novem mestu odločbo, da mora površino posaditi. Možakar se je odpravil v Novo mesto in ne vem kje kupil nekaj sadik smreke in macesna. Sadike so bile majhne, tako, da jih je prinesel zvezane pod pazduho. Moral jih je drago plačati, in ker ni imel denarja, se je odločil, da jih bomo nabrali v naravnem mladju. Odpravila sva se z očetom v gozd pri Seliščih, napulila vsak po en neramni koš smrek in jih odnesla na parcelo. To smo še večkrat ponovili, dokler ni bila vsa poseka zasajena. Macesnove sadike smo posamič sadili med smreko. Vse delo smo opravili sami domači, prav tako pa smo v naslednjih nekaj letih opravili vse potrebne obžetve in čiščenja.
- Kako pa sedaj izgleda ta gozd?
- Zelo lepo! Del gozda, ki sem ga pogozdovala pred 65 leti (parc.št. 4372/46 v k.o. Podturn v izmeri 0,56 ha) sem podeževala po očetu. Danes rastejo take smreke, da imajo najlepše tudi 1,5 m³ in celo več. Povem naj tudi to, da sem leta 1951 dobila odločbo, da moram za obvezno oddajo na moji parceli posekati 80 m³ iglavcev. Ker se mi je gozd smilil sem napravila pritožbo in obvezno oddajo so mi znižali na 30 m³. Če se na to spomnim, sem še danes jezna. Zelo sem bila žalostna, ko sem gledala posekane najlepše smreke, ki sem jih sama sadila. Pa kaj hočemo! Je že moralo tako biti.
- Kaj pa vaši spomini na čas med zadnjo vojno?
- Hudo je bilo. Partizani so imeli v moji parceli skladišče in so v ta namen posekali nekaj smrek. Sicer pa kdo bi se takrat brigal za smreke, ko je bilo najvažnejše ohraniti golo življenje. Takrat skoraj ni bilo dneva, da ne bi kuhala partizanom. Eden od fantov mi je v zahvalo prinesel lepo svileno ruto, ki sem je bila strašno vesela in jo imam še danes za spomin. Najhujše pa je bilo leta 1945 na spomlad, ko so nas Nemci (Vlasovci) pregnali z vasi in v naši odsotnosti - beželi smo na Drenje - vse pobrali, kar je bilo uporabnega. Ko smo se vrnil domov smo našli vse oropano.

- Kako pa danes?
- Stara sem že, stara in delati seveda ne morem. Sicer pa mi je kar dobro. Večkrat podarim svojim nečakom tudi kakšno lepo smreko in takrat imam veliko zadoščenje, da sem te smreke sama sadila. Od časa do časa se me spomni tudi kateri od mojih številnih nečakov iz Amerike in mi pošlje kakšno malenkost. Eden mi je poslal tudi seme mamutovca (*Sequoia gigantea*), ki sem ga dala tebi.
- No, teta, veliko lepega ste mi povedali in za vaše odgovore prav lepa hvala!

dipl.ing. Jože Petrič

xXx

ŠE NA MNOGA LETA TOV. K O P I N Ć !

Obletnica pomeni spomin na neko časovno prehojeno pot, na vesel ali žalosten dogodek v preteklosti, na uspešno zaključeno delo v življenju posameznika, skupine ljudi ali celotne družbe. Rojstni dan nas kot obletnica vsako leto opozarja, za koliko smo se oddaljili od dne, ko smo hrupno najavili naš prihod na svet in nas opominja na našo prehojeno življenjsko pot. Obeležja teh spominov so vidne manifestacije kot so čestitke, priznanja, praznovanja, veselice itd. Ta obeležja, ki simbolizirajo spomine, osrečujejo in razveseljujejo jubilanta, ki spomine podoživlja s svojimi prijatelji. V ta namen tudi "Dolenjski gozdar" želi obeležiti neko Abrahamovo leto in izreči prisrčne želje nekemu našemu jubilantu. To so iskrene želje njegovih prijateljev in sodelavcev za dolgo in dela plodno življenje med nami. Jubilant, ki je - po pravici povedano - precej časa na svetu (ker je v to letnico všteti tudi čas, ko je hodil bos in v sami srajci), je naš znani, častivredni (to ne zaradi let) gozdar tov. KOPINČ FRANC.

Nekateri ta jubilej označujejo s številom let, kar je danes, menimo, nesodobno (gleda_no iz vesolja), kaj ne Franjo? Tako sodobnemu človeku omogoča Gerovital, da sreča Abrahama šele

nekje pri 70 in ne pri 50 letih, kot je bilo v navadi doslej. Po našem mnenju bi imel ta jubilej mnogo lepši prizvok, če bi se imenoval "druga pomlad".

No, kakorkoli se imenuje 50-letnica, mi, ki smo "daleč" za teboj in trkamo na ista vrata, smo zares veseli in radovedni, kakšen bo tvoj obraz, ko boš bral te vrstice polne lepih in iskrenih želja. Prepričani smo, da v tem času tvoje misli, kakor tudi naše, sledijo tvoje 21-letno pošteno delo pri našem podjetju. Naše misli te sledijo od dne, ko si prišel in te skozi vsa ta leta vidijo, kot so vidni tudi rezultati tvojega dela. Dva gozdna obrata in težko obdobje našega gospodarstva si izvlekel na ramenih pod drugačnimi pogoji kot so danes. Pot naše gozdarske politike je vodila skozi težave in reorganizacije, da je nazadnje dobila sedanjo obliko, v kateri se s svojim delom udejstvuješ. Bodi ponosen na svojih 21 let, ki si jih preživel kot upravitelj dveh največjih obratov (ki so vsebovali različne probleme), na delo v težkih časih našega gozdarstva in gospodarstva, na zasnovane in negovane kulture in drevesnice, na strokovno odkazane in posekane kubike, na strokovni in delovni kader, katerega si tudi ti učil gozdarske abecede, na zgrajene ceste in poti, skratka, bodi ponosen na tvojih 21 let dela, tako v pogledu organizacije in vodenja gozdarskih del, kakor tudi na delo pri samoupravnih organih našega podjetja. Evociranje tvojega dela nekako spada k obležju jubileja, dasiravno ga ni treba posebej omenjati, ker ga vsi poznamo in je vgrajeno v temelj sedanjega podjetja.

Ob tvoji 50-letnici, ki bo 13. septembra, ti želimo, da zdrav in vesel dočakaš še dolgo vrsto let. Želimo, da ti kozarček gorjanske črnine (ne pa kakšen "esigštih"), ki ga boš ob njej izpraznil, prijetno tekne, pa čeprav se bodo nam sline cedile

Na mnoga leta FRANJO!

xLx

NAŠ RAZGOVOR

Pred nekaj dnevi sem na Brezovi rebri obiskal tovariša Ludvika Legana, gozdnega delavca in se z njim pogovarjal.

- Tov. Legan! Ti si eden naših najmlajših gozdnih delavcev, saj si dopolnil komaj 18 let. Prosim Te ali bi mi povedal, kako se počutiš v delovni obleki z zaščitno čelado na glavi in motorno žago v roki, skratka kot gozdni delavec?
- Z delom sem zelo zadovoljen. Že kot šolar sem se zanimal za delo v gozdu. Saj sem pravzaprav zrastel sredi gozdov. Prepričan sem, da se bomo razumeli, cenili vsak svoje in delo drugih. Tako me je gozd sprejel medse in mislim, da ga ne bom mogel več zapustiti.
- Koliko časa že delaš v gozdu?
- Na gozdnem obratu Straža sem se zaposlil letos v maju.
- Zakaj si se odločil delati v gozdu?
- Za to je več razlogov. Mogoče je eden od glavnih ta, ker je delo mehanizirano, do strojev pa imam veselje. Nadalje moram reči, da mi prihod na delo in z dela ne dela težav. Na Brezovi rebri je že zgrajenih toliko cest in te so tudi primerno vzdrževane, da lahko uporabljam moped. Imam željo, da bi nekdo dalo podjetje kombi, s katerim bi se jaz in moji delavci, ki živimo v vaseh oddaljenih 5-8 km od delovišč, vozili na delo. Zato bom tudi opravil tečaj in izpit za voznike amaterje. In nazadnje lahko rečem, da je zaslužek primeren.
- Upravni odbor gozdnega gospodarstva je sprejel sklep, da naj se vsi mlajši delavci vpišejo v gozdarsko poklicno šolo, ki traja dve leti s tem, da je delavec dvakrat po tri mesece v šoli, ostali čas pa na delovnem mestu. Ali se boš vpisal v šolo, če se boš, povej tudi vzroke?
- V šolo bom šel še to jesen. Menim, da mi bo šola dala tisto znanje, ki ga gozdni delavec potrebuje, če hoče z razvojem naprej. Mehanizacija potegne za seboj nov način dela, ki se bistveno razlikuje od starega, ko je gozdni delavec "pot potil". Novih postopkov pa se lahko naučiš le v šoli pri ljudeh, ki so tehniko dela študirali, jo v praksi preizkusili in so jo sposobni prenesti na ostale delavce.
- S čim se ukvarjaš v prostem času?
- Doma imamo posestvo in pomagam staršem.
- Tovariš Legan, hvala lepa za odgovore! Želim Ti v šoli, na delu in doma mnogo uspehov. Prepričan sem, da boš znanje, ki ti ga bo dala šola koristno uporabil v praksi, s tem dosegel večji delovni uspeh in tudi večji zaslužek.

VTISI S STROKOVNE EKSKURZIJE V ZAHODNO NEMČIJO, ŠVICO IN ITALIJO

V dneh od 25. do 31. maja sem se udeležil strokovne ekskurzije v Zah. Nemčijo, Švico in Italijo, ki jo je za absolvente organizirala Višja tehniška varnostna šola v Ljubljani. Pod strokovnim vodstvom prof. Mirka Battestina smo obiskali tri starejše državne varnostne ustanove in sicer:

- Glavno centralo instituta za razpraševanje delovnih mest v Bonnu,
- Švicarski varnostno zavarovalni zavod "SUVA" v Luzernu in
- Državno ustanovo za preventivo pred nezgodami "E.N.P.J. v Milanu.

Želeli smo si ogledati tudi nekaj podjetij po nasvetu teh ustanov, kar pa nam ni uspelo zaradi skopo odmerjenega časa.

Namen ekskurzije je bil v tem, da bi "pokukali v piskrčke sosedov", primerjali njihova prizadevanja in izkušnje na področju varstva pri delu z našimi razmerami in si tako nekoliko razširili splošno strokovno obzorje.

V tem sestavku bom poskušal, vsaj v grobih obrisih, opisati, kaj vse smo na tej poti doživeli, tako v strokovnem, kakor tudi v turističnem pogledu.

Pot nas je vodila čez Avstrijo v Nemčijo, nato skozi vzhodni del Francije v Švico, od tam pa čez severno Italijo domov. V enem tednu smo prešli kar pet držav, prevozili pa nad 3.000 km. Že ta podatek pove, da je bila pot kljub "mercedesu" in dobrim cestam zelo naporna, turistični vtisi pa razmeroma skromni. Ponovno sem se lahko prepričal, da je posledica načela - v razpoložljivem času čim več videti - v obratnem sorazmerju z globino vtisov in sposobnostjo dojemanja. Vide-li smo veliko, vendar le površno. Marsikaj zanimivega smo prav gotovo prezrli, pozabili ali pa ni bilo časa, da bi si ogledali. Kljub temu pa lahko sedaj, ko ocenjujem potovanje kot celoto uporabim rek: "Konec dober - vse dobro"! No pa pojdemo na pot!

V nedeljo, na dan mladosti, smo se ob 9. uri zvečer sešli v Ljubljani in se vkrcali na "SAP-ov" mercedes. Skupaj s šoferjem, vodičem in strokovnim vodjem nas je bilo štirideset. Bila je to mešana družba varnostnikov iz podjetij različnih strok, iz vseh koncev Slovenije. Med nami je bila tudi edina "kolegica", iz Koroške. Ta je potem, med potjo, skrbela za naš telesni blagor s tem, da nam je od časa do časa dodeljevala Dvojni C, 5 ali šest piškotov, pomarančo, po 4 ali 5

bronhi bonbonov, po dva delčka čokolade ipd. Vse to so po nekakšni, zelo zamotani in ceneni poti, preskrbeli naši kolegi iz Ljubljane. Med njimi je imel najbolj vidno vlogo moj sošolec, gozdarski tehnik Piskar. Kljub majhni postavi smo ga imeli vso pot na očeh, ko smo ugotovili, da je glavni intendant.

Natančno po načrtu smo odbrzeli proti prvemu strokovnemu cilju, glavnemu mestu Zah. Nemčije - Bonnu. Čeprav smo izbrali najkrajšo pot, je bila ta etapa najdaljša, saj je merila okrog 1100 km, na cilj pa smo prišli šele naslednjega dne okrog 8 ure zvečer. Pot nas je vodila skozi Kranjsko goro in Podkorensko sedlo v Avstrijo, na Koroško, kjer pa smo lahko občudovali le nočno panoramo naše sosede. Peljali smo se po zelo strmi cesti skozi Karavanke, se srečali z rekama Ziljo in Dravo, z obrobni delom Beljaka in pozneje Špitala. Spomnil sem se, da je to svet našega pisatelja Jakoba Sketa in njegove Miklove Zale, svet, kjer se je slovenski živelj zakoreninil že mnoga stoletja nazaj in tekom časa veliko pretrpel v neprestanih spopadih za narodnostni obstanek.

Nadaljnja pot je potekala skozi alpske predele med Visokimi in Nizkimi Turami, z mnogimi alpskimi dolinicami in turističnimi naselji, ob znamenitem zinsko športnem središču Bad Gasteinu in nato skozi Salzburgške predalpe, po dolini reke Salzach do Slzburga. V Salzburg, staro glavno mesto istoimenske pokrajine, ki leži ob nemški meji, smo prispeli ob 4.30. uri zjutraj. Mesto je bilo še kot izumrlo. Za pol ure smo se ustavili, na hitro poslikali glavni trg z Mozartovim spomenikom in katedralo ter grič z nogočnim gradom nad mestom. Mnogi primerjajo panoramo mesta, z gradom nad njim, z enako panoramo Ljubljane. Na grad je speljana, skozi grajsko obzidje strma vzpenjača na tirmicah, ki priča, da gre za turistično privlačnost mesta. No, Ljubljana pa je dobila preteklo leto lepo asfaltirano cesto na grad in se ji ni treba več sranovati pred svojim dvojnikom.

Kmalu nato, ko smo zapustili Salzburg in s tem zadnje obronke Alp, smo se znašli na avstrijsko-nemški meji. Občudovali smo nemške - bavarske obmejne uslužbenke, ker so bili oblečeni v izrazito zelene uniforme. Tudi prej, med potovanjem po Bavarsken, smo opazili, da je zelena barva oblačil zelo v modi. To spada menda med tradicije, ki se jih Bavarci zelo drže. Med njihove tradicije štejejo n.pr. tudi posebno, polkroglasto oblikovane kape cerkvenih zvonikov, barvanje hiš s tennimi, turobnimi barvami, tako v mestih kot po vaseh. Zelo veliko je temnosivo, temnorjavo, temnozeleno ipd. obarvanih hiš, ki vzbujajo nam, ki tega nismo navajeni, prav pesinistično razpoloženje.

Na poti proti Münchnu, bavarski prestolnici, nas je vseskozi obdajala redko naseljena, valovita do ravna pokrajina, z nekaj manjšimi mesti. V München smo prispeli okrog 9. ure. Peljali smo se mimo nogometnega igrišča, na katerem, menda uspešno, prikazuje svoje umetnosti tudi naš rojak Radenkovič. Kot vsa večja nemška mesta, je bil tudi München med zadnjo vojno precej razrušen. Zato so imeli urbanisti veliko dela, da so ga vsaj kolikor toliko spravili v staro podobo. Sedaj građe podzemeljsko železnico. Zato so vse glavne ceste ograjene s plotovi, tu in tam pa premostene z lesenimi nadhodi. Vodič nam je povedal, da je München v prometnem pogledu še slabši kot Beograd. München je še posebno znan po odličnem pivu in posebnih pivnicah piva. Vsako leto je v oktobru tradicionalni "oktoberfest", to je praznovanje na čast novega piva, povezano z maškeradami in drugimi prireditvami. Ljudje ob teh prilikah na veliko "lokajo" novo pivo in se zabavajo. Značilno za prebivalce teh krajev je, da imajo mnogi sodčkom podobne trebuhe, ne glede na spol. To ugotovitev je treba po vsej verjetnosti pripisati pivu, ki je tu nacionalna pijača.

Po krajšem ogledu starih predelov mestnega središča s katedralo in drugimi cerkvami, čemur se naši turistični vodiči nikoli ne odrečejo, smo zavili v eno od pivnic piva. Vsak od nas je naročil malo pivo. Kakšno presenečenje, ko smo bili za stariimi, nasivnimi hrastovimi mizami in klopni postreženi vsak z litrom piva v težkih lončenih vrčih. V teh pivnicah poznajo namreč le dve merski enoti za točenje piva: malo pivo - 1 liter, veliko pivo - 2 litra. Moram pa priznati, da je pivo res dobro, da vpliva na dobro razpoloženje, po njem pa nisi zaspan ali len, kot po naših pivih. Ko smo napisali še spominške razglednice z motivi iz pivnice, smo po dveurnem postanku nadaljevali pot. Vsem je bilo žal, da si v Münchnu, zaradi pomanjkanja časa, nismo mogli ogledati svetovno znanega tehničnega muzeja, ki leži na otoku sredi reke Isaar, ki teče skozi mesto.

Peljali smo se skozi enolično, rahlo valovito pokrajino po široki štiristezni cesti, ob kateri so se vrstili gozdovi. Značilno za te gozdove je, da je poleg smreke zelo močno zastopan rdeči bor, listavci pa so le redki. Razen izjem ni bilo nikjer opaziti drevja večjih debelin. Vse je bolj v dimenzijah celuloznega, jamskega lesa in hmeljevka. Marsikje so gozdovi ob cestah ograjeni, z lahкими ograjami, verjetno zaradi divjadi. Mnoge gozdne ceste so zaprte za javni promet z zapornicami in prometnimi znaki. Med cesto in gozdom so ponekod manjši parkirni prostori, opremljeni s klopni in večjimi

posodami za odpadke. Na nekaj mestih sem opazil z borom ali smreko pogozdona gozdna zemljišča. Sadike so posajene zelo na gosto, z razniki do največ 1 m.

Vsa pokrajina, koder smo se vozili, od avstrijske meje pa do hribovja ob reki Ren je zelo rodovitna in brez kamenja. Gradijo veliko novih cest ali izboljšujejo stare. Zaradi zelo ugodnih naravnih pogojev dosega mehanizacija zemeljskih del prav gotovo optimalne učinke. Opazil sem, da vgrajujejo v spodnji ustroj cest ogromne količine peska (proda), tudi do 1 m debele skale. To je treba pripisati deloma nižji stopnji nosilnosti tal in pa velikim obremenitvam nemških cest, še posebno v perspektivi. Tudi vsi mostovi so grajeni izredno masivno in se po tem ne morejo primerjati z našimi, ki imajo vitke in nežne linije.

Značilnost nemške pokrajine predstavljajo tudi redkejša pa večja naselja, v velikosti naših mest, npr. Celja, Kranja, Novega mesta ipd. Ta leže strnjena po dolinah valovite pokrajine. Pri nas je podoba povsem drugačna, saj imamo naselja in posamezne hiše rastresene po vsej pokrajini. Ali je tak izgled nemške pokrajine posledica načrtnega naseljevanja že v preteklih obdobjih? V primerjavi s tektonsko razgibano Slovenijo, deluje nemška pokrajina, ki smo jo videli, na človeka v glavnem dolgočasno.

Potem, ko smo se peljali ob mestu Augsburg in dalje prečkali gornji tok Donave, smo prispeli v Nürnberg. Ob robu mesta smo videli velik stadion, na katerem je inel Hitler svoje znane govore ob prevzemu oblasti. V mestu smo se za eno uro ustavili, vodič pa nas je popeljal na grad, ki leži na griču nad mestom. Z gradu je lep razgled na prijetno, staro in mirno mestece ter bližnjo okolico. Mesto je polno znamenitosti stare gotske pa tudi baročne arhitekture. Sodne palače, v kateri so po vojni sodili vojnim zločincem pa nismo videli, ker spet ni bilo časa. Iz Nürnberga smo se nato skozi Würzburg popeljali proti Frankfurtu na Majni in se pred tem z reko Majne večkrat pozdravili. Spotoma smo nekje iz avtobusa opazovali neko letalo, ki se je z neverjetno hitrostjo dvignilo navpično v oblake. Verjetno je šlo za reaktivno lovsko letalo ameriške proizvodnje "Starfighter", s katerimi imajo Nemci smolo. Menda je že čez 100 takih letal strmoglavilo, piloti pa so se večinoma ubili. Za sabo smo nato pustili odcepe cest, ki vodijo v Mainz in Koblenz ter prispeli v Frankfurt na Majni. Tu smo si kar iz avtobusa ogledali stari del mesta z mestnimi vrati, trdnjavami in stolpi, ki pa so bili med vojno deloma poškodovani.

Frankfurt je velenesto, ki leži na obsežnem ravninskem področju. Promet je zelo živahen, zato se v centru nismo želeli ustavljati. Pač pa smo obiskali znano letališče, ki sodi med 4 največja v Evropi. Ob robu mesta smo naleteli na pravi gozd majhnih parcelic (1-2a), last takojimenovanih vrtničkarjev. Na vsaki parcelici je majhna barakica, okoli nje pa izredno racionalno obdelano zemljišče posajeno z rožami, pritlikovim sadnim drevjem, zelenjavo ipd. Gre za značilnost večjih nemških mest, ki je v tem, da mestna uprava dodeli meščanom take parcelice za rekreacijo, kjer se duševno spočijejo od dnevnih skrbi. Ljudje se tu po mili volji posvete svojim "konjičkom" v zvezi z naravo. Najbrž jim zemljišč v te namene že primanjkuje.

Letališče leži več kilometrov vstran, zahodno od mesta, kamor se pride skozi z rdečim borom zasajene gozdne komplekse. Letališke zgradbe, proti pričakovanju, ne napravijo kdove kako velik vtis. Ne gre za kakšne izredne, impozantne zgradbe. Potem, ko smo plačali vstopnino, smo si s posebne verande za turiste ogledali vzletanje in pristajanje velikih potniških letal raznih letalskih družb. Največ smo opazili letal, last družbe Pan-American. Ob vzletanju povzročajo turboreaktivna potniška letala zelo močan hrup, tako, da smo se med seboj kar težko sporazumevali. Turistov je bilo na opazovalni ploščadi zelo veliko. Izgleda, da ima letališka uprava na račun "firbcev" precejšen dodaten zaslužek. V posebni letališki zgradbi smo si nato ogledali še miniaturni prikaz pristajanja in vzletanja letal, spremljan s pojasnili (seveda v nemščini).

Čez 45. minut smo že nadaljevali pot proti Bonnu. Kmalu smo se znašli ob srednjem toku Rena, ki nas je nato spremljal velik del poti. Ren izvira v Bodelnskem jezeru v Švici, izliva pa se v Severno morje. Za večje rečne ladje je ploven vse do Basla v Švici pa do morja. Po njem neprestano plovejo velike in manjše rečne ladje, vlačilci s prikopniki ipd. To priča, da je Ren gospodarsko izredno pomembna prometna pot. Zato smo tudi povsod ob njem videli zelo razvito industrijo, kar je prav gotovo posledica ugodnosti, ki jo nudi ceneni rečni promet proizvodov in materiala. Ren je v srednjem toku delona precej stisnjen med hribovje. Tukaj smo videli tudi znani rečni zavoj in tesnac, imenovan Lorelai, kjer Ren precej ostro zavije med hribovjem, struga se zoži, padec pa poveča. V srednjem veku je predstavljal ta zavoj resno nevarnost za ladje in mnogo se jih je potopilo. Danes plovba ni več tako nevarna, zahteva pa vseeno posebno pozornost.

Pobočja ob Renu so polna zelo skrbno obdelanih vinogradov, kjer pridelujejo znani Renski rizling. Talno podlago tvorijo laporji, ki pa znatno počasneje razpadajo kot pri nas, ker imajo silikatne prinesi. Nekateri vinogradi so zelo strmi. Marsikje rastejo trte na tleh, kot posutih s kamenjem v velikosti tolčenca. Vsaka "flika" med kamenitimi skladi je obdelana in negovana. Po obrenskem hribovju se vrstijo številni gradovi. Nasproti Bad Godesberga, diplomatske četrti Bonna, kjer smo prenočili, je na desni strani Rena sedem gričkov z gradovi, inenovanh Sieben Gebergen. Nekateri gradovi so dobro ohranjeni in predstavljajo dobre turistične postojanke za "polne žepe", zlasti za diplomatska predstavništva akreditirana v Zah. Nemčiji.

Okrog 8. ure zvečer smo vendarle prispeli na cilj prve etape, v Bad Godesberg in se nastanili v boljšem hotelu Dreesen. Hotel leži tik ob Renu, ima velik s prozornimi stenami pokrit in obdan vrt s kostanji in pogledom na reko, odprt vrt z igrišči, lastno kopališče ob Renu itd. Pred leti je Ren narastel za 7 m in poplaval vrtove hotela. Zanimivo je, da smo se v recepciji hotela prav lahko sporazumevali. V recepciji je namreč zaposlena tudi Slovenka, prikupna deklica iz Maribora. Kdo bi si mislil...

Med prvo toplo hrano na naši poti - okusno večerjo na vrtu hotela, smo nato poslušali poskočne predvojne avstrijske šlagerje. Izvajal jih je trio simpatičnih muzikantov. Večerja je bila zelo okusna, le kruha skoraj ni bilo, kar nas je presenetilo. To se je nato ponavljalo tudi drugod po Nemčiji in Švici. Prepričan sem, da pojemo Slovenci v enem dnevu več kruha, kot v vsej Nemčiji. Nencem pomeni kruh pri košilih in večerjah le kot nepomemben dodatek k hrani, ki je po kalorični vrednosti natančno izračunana. Ali je to državni ukrep v skrbi za narodno zdravje? No, mi bi si vseeno želeli več in boljšega kruha, kot ga tam jedo. Po večerji smo nekateri odšli na kratek sprehod po nočnem mestu. V tem predelu je veliko poslaništev raznih držav, ki inajo svoje rezidence v lepih vilah z vrtovi. Tudi naše veleposlaništvo je tukaj nastanjeno. Pred leti je prišlo do oboroženega napada naših vojnih emigrantov na naše diplomate in eden je podlegel poškodbam.

Končno smo odšli spat. Spanja je bil najbolj potreben šofer, ki je kdove kako zmogel prevoziti zelo dolgo turo, ki je trajala, z redkimi postanki vred kar 23 ur.

Bogo Špiletič

(Se nadaljuje)

H U M O R

"Kuharski nasveti"

Mojster Novak Dane (Crni) Vam svetuje:

Med mnogimi smešnimi z letošnjega letovanja v Novigradu nam je bil najbolj všeč Danetov novi recept za solato iz kumaric.

Ko so nam nekega dne pripravili za kosilo kumarično solato, ni bil nihče preveč navdušen. Vnela se je takoj živahna **detata**, kako naj bi bile kumarice pripravljene. Ta je predlagal to, drugi je pravil, kako pri njih doma pripravljajo kumarice in tako naprej. Splošno priznanje pa je požel Danetov recept in vsi so izjavili, da bodo navodilo uporabili tudi doma.

Dovolite, da vam zaupam ta recept, ki je še najboljši, kar sem jih doslej slišal.

Kumarice v solati:

Za solato potrebujemo: kumarice, olje, kis, sol, poper in čebulo. Kumarice olupimo, izdolbemo, naribamo, solimo in pustimo stati pol ure (Nič novega, boste rekli - toda glavno šele pride). Kumarice nato ožnemo, dodamo čebulo, popopramo, okisamo in prilijemo olje. Dobro zmešano in zopet malo dosolimo ter prilijemo še nekaj olja.

(Procedura je res malo daljša kot smo je vajeni, toda povem vam, to je najboljši izmed receptov, verjetno še mojster Ivačič ne ve zanj).

Kumarice nato stresemo v servirno skledo, malo pretresemo, nedtem pripravimo mizo, nato pa odpremo okno in kumarice s skledo vred zabrišemo ven.

Poskusite ta recept tudi vi doma, zagotavljam vam, da bo vsa družina izredno zadovoljna. Na letovanju je bil nanreč ta recept enoglasno sprejet kot najboljši.

